

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra provozně ekonomická

Bakalářská práce

**Hospodářský vývoj České republiky a Polské republiky
v důsledku ekonomické krize**

Simona Horová

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Simona Horová

Hospodářská politika a správa
Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Hospodářský vývoj České republiky a Polské republiky v důsledku ekonomické krize

Název anglicky

Economic development of the Czech Republic and the Republic of Poland due to the economic crisis

Cíle práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je porovnat ekonomiku české a polské republiky ve zvoleném časovém období a zodpovědět otázku, která z vybraných zemí si dokázala lépe poradit s ekonomickou krizí.

Metodika

Bakalářská práce bude rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část práce bude zpracována formou literární rešerše s využitím studia odborné literatury českých a zahraničních autorů; čerpány budou rovněž aktuální informace z odborných časopisů a internetových zdrojů. V praktické části práce bude provedena analýza vybraných makroekonomických ukazatelů ve sledovaných ekonomikách. Pro analýzu shromážděných údajů bude využita statistická analýza dat. Aktuální data budou čerpána ze statistických úřadů vybraných zemí a Eurostatu. V práci bude použita zejména metoda deskripce a komparativní analýzy.

Doporučený rozsah práce

30-40 stran

Klíčová slova

Česká republika, Polská republika, hospodářský vývoj, makroekonomie, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, platební bilance, ekonomická krize

Doporučené zdroje informací

BRČÁK, J. SEKERKA, B. STARÁ, D. SVOBODA, R. Česká republika ve světle ekonomických teorií. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-369-8.

HECZSKO, S. a kolektiv. Hospodářské cykly teorie a realita. Praha: Bankovní institut vysoká škola, a.s., 2016. ISBN 978-80-7265-229-7.

HOLMAN, R. Makroekonomie. Středně pokročilý kurz. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7179-761-3.

JUREČKA, V. a kolektiv. 2010. Makroekonomie. Praha: Grada Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3258-9.

PAVELKA, T. Makroekonomie základní kurz. Slaný: Melandrium, 2007. ISBN 80-86175-58-4.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Mgr. Elizbar Rodonaia, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 23. 2. 2022

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 4. 3. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Hospodářský vývoj České republiky a Polské republiky v důsledku ekonomické krize" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala Mgr. Elizbaru Rodonaia, Ph.D. za jeho odborné vedení, vstřícnost a ochotu pomoci. Také bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za podporu, kterou mi dodávali po dobu studia.

Hospodářský vývoj České republiky a Polské republiky v důsledku ekonomické krize

Abstrakt

Práce se zabývá porovnáním hospodářského vývoje v České a Polské republice v důsledku ekonomické krize. K porovnání byl vybrán časový úsek od roku 2004 do roku 2021. V práci jsou čerpány informace převážně z odborné literatury. Ta se zaměřuje na popis transformace ekonomiky a její přeměny na tržní systém, hospodářský vývoj a jeho cykly, není zapomenuto na hospodářské krize. Dále se v teoretické části práce nachází popis makroekonomických ukazatelů, mezi něž se řadí hrubý domácí produkt a jeho metody výpočtu, inflace a její měření, nezaměstnanost a její typy a popis platební bilance. Ve vlastní práci se pracuje s číselnou řadou získaných makroekonomických údajů. Data jsou shromažďována převážně z internetových stránek statistických úřadů. Pro větší přehlednost vloženy do grafů, znázorňující jejich vývoj v čase za dané období. Tento vývoj je nejprve rozčleněn na jednotlivé makroekonomické údaje pro Českou a Polskou republiku jednotlivě. Poté dojde k sjednocení a porovnání hodnot u České i Polské republiky za každý makroekonomický ukazatele zvlášť. Cílem této práce je popsat makroekonomické ukazatele, srovnat jejich hodnoty a vývoj v průběhu sledovaného období a zhodnotit dopad Velké recese a pandemie Covid – 19.

Klíčová slova: Česká republika, Polská republika, hospodářský vývoj, makroekonomie, hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost, platební bilance, ekonomická krize

Economic development in selected countries of the European Union – the Czech Republic and the Republic of Poland

Abstract

The thesis deals with the comparison of economic development in the Czech and Polish republics due to the economic crisis. The time period from 2004 to 2021 was selected for comparison. The work draws information mainly from the literature. It focuses on the description of the transformation of the economy and its transformation into a market system, economic development and its cycles, not forgetting the economic crisis. Furthermore, in the theoretical part of the work there is a description of macroeconomic indicators, which include gross domestic product and its methods of calculation, inflation and its measurement, unemployment and its types and a description of the balance of payments. In my own work we work with a numerical series of obtained macroeconomic data. The data are collected mainly from the websites of statistical offices. For greater clarity, inserted into the charts, showing their development over time for the period. This development is first broken down into individual macroeconomic data for the Czech and Polish Republics individually. Then there will be a unification and comparison of values for the Czech and Polish republics for each macroeconomic indicator separately. The aim of this work is to describe macroeconomic indicators, compare their values and development during the period under review and evaluate the impact of the Great Recession and the Covid - 19 pandemic.

Keywords: Czech Republic, Republic of Poland, economic development, macroeconomics, gross domestic product, inflation, unemployment, balance of payments, economic crisis

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika.....	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska.....	14
3.1 Ekonomická transformace.....	14
3.1.1 Hospodářský vývoj	15
3.1.2 Hospodářský cyklus	15
3.2 Hospodářská krize	17
3.2.1 Velká recese	17
3.2.2 Pandemie Covid-19.....	18
3.3 Makroekonomické ukazatele	19
3.3.1 Hrubý domácí produkt	19
3.3.2 Inflace	21
3.3.3 Nezaměstnanost	24
3.3.4 Platební bilance.....	26
4 Vlastní práce.....	29
4.1 Vývoj makroekonomických ukazatelů v České republice	29
4.1.1 Vývoj HDP v České republice v letech 2004–2021	29
4.1.2 Vývoj inflace v ČR v letech 2004–2021	32
4.1.3 Vývoj nezaměstnanosti v České republice v letech 2004–2021	35
4.1.4 Vývoj platební bilance v České republice v letech 2004–2021	36
4.2 Vývoj makroekonomických ukazatelů pro Polskou republiku	39
4.2.1 Vývoj HDP v Polské republice v letech 2004–2021	39
4.2.2 Popis inflace v Polské republice v letech 2004–2021.....	42
4.2.3 Vývoj nezaměstnanosti v Polské republice v letech 2004–2021	43
4.2.4 Vývoj platební bilance v Polské republice v letech 2004–2021	45
4.3 Srovnání České a Polské republiky v letech 2004–2021	47
4.3.1 Srovnání HDP v České a Polské republice v letech 2004–2021	47
4.3.2 Srovnání inflace v České a Polské republice v letech 2004–2021	50
4.3.3 Srovnání nezaměstnanosti v České a Polské republice v letech 2004–2021.....	51
4.3.4 Srovnání platební bilance České a Polské republiky v letech 2004–2021	52
5 Výsledky a diskuse.....	55
6 Závěr	58
7 Seznam použitých	60

8 Seznam grafů a zkratk.....	65
8.1 Seznam grafů.....	65
8.2 Seznam použitých zkratk.....	65

1 Úvod

Lidstvo od nepaměti prošlo mnoha zlomovými událostmi. Ty největší zůstávají v paměti, a to dobré a špatné z nich se předává na další generace. Každé změna s sebou přináší něco nového. Vždy je lepší dopad zhodnotit až s odstupem času, kdy se vyjasní nesrovnalosti a dojde k pochopení celé situace v kontextu. Následně nezáleží na tom, zda nepříjemná situace vznikla v důsledku ekonomických výsledků, přírodních živlů anebo ze zdravotních důvodů.

K tomu, aby se mohlo něco změnit anebo napravit, je dobré znát příčinu vzniku a vývoj situace. Nejtěžší na krizích a jiných negativních událostech pro lidstvo je, že se většinou jejich příchod nedá předpovědět do budoucna. Jen míra úspěšnosti se mění a zatím neexistuje žádný přesný manuál na předpověď vývoje událostí. Jediná spolehlivá cesta je zhodnocení výsledků z minulosti.

Česká a Polská republika má za sebou náročnou cestu. Do roku 1989 byly obě země součástí „Východního bloku“. Po jeho rozpadu a znovuotevření hranic Česká i Polská republika přešla na tržní ekonomiku. Od roku 1993 po odpojení Slovenské republiky, vystupuje Česká republika jako samostatný stát. Následně bylo třeba vyřešit rozdělení zemí a přizpůsobení se „západnímu trhu“. S touto výzvou si obě země v průběhu let dobře poradily. Vykazovaly dobré ekonomické výsledky, a tak se v roce 2004 mohly společně stát součástí Evropské unie.

Od vstupu do Evropské unie uplynula do roku 2021 značná doba, za kterou se událo mnoho změn. Obě země musely čelit různým ekonomickým nástrahám v podobě globálních ekonomických krizí. Znamená to, že pokud se stane velká a neočekávaná změna, s velkou pravděpodobností se dotkne celého světa, jak nám názorně ukázala Pandemie Covid – 19.

Ta měla doposud značný dopad na mezinárodní obchod a fungování celého světa. V živé paměti ještě zůstala ekonomická krize způsobená propadem u státu s největší ekonomikou světa „Spojených státech amerických“ označovaná jako Velká recese. Obě tyto významné události se udály v období, na které se zaměřuje bakalářská práce. Je dobré je zanalyzovat a zhodnotit hospodářský vývoj u České a Polské republiky v rámci ekonomické krize, a to za pomoci vybraných makroekonomických ukazatelů.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této bakalářské práce je zhodnotit hospodářský vývoj v České a Polské republice v důsledku ekonomické krize. Nejprve popsat pomocí makroekonomických ukazatelů, jak probíhal vývoj od roku 2004 do roku 2021 v České a Polské republice. Poté z daných hodnot a poznatků hodnotit vzniklé rozdíly mezi oběma zeměmi.

Teoretická část popisuje pro práci stěžejní ekonomické pojmy a makroekonomické ukazatele, jako je hrubý domácí produkt, inflace, nezaměstnanost a platební bilance. Tyto ukazatele jsou následně graficky znázorněny a popsány ve vlastní části práce.

Vlastní práce si dává za cíl popsat hospodářský vývoj v České a Polské republice. K tomu jsou využity makroekonomické údaje, které jsou vysvětleny v teoretické části práce. Porovnání je provedeno pomocí grafů za časové období 2004 do roku 2021. S pomocí popisu grafů je zhodnocený vývoj zemí v důsledku ekonomických propadů, které se projevíly v České a Polské republice, a tím zapříčinily vznik ekonomické krize.

2.2 Metodika

Teoretická část práce byla postavena na studiu shromažďování informací týkajících se daného tématu. Ke studiu bylo využito odborné literatury od českých i zahraničních autorů. S jejich pomocí byly popsány důležité ekonomické pojmy zabývající se hospodářským vývojem. Jednalo se o ekonomickou transformaci, tedy změnu tržního systému. Dále pokračoval popis hospodářského vývoje a jeho cyklů, k niž se neodmyslitelně řadí hospodářské krize. Značná část teoretické části se věnovala popisu makroekonomických ukazatelů, které jsou důležité pro vlastní práci. Jednalo se o hrubý domácí produkt, který ukazuje růst či pokles ekonomiky, inflace znázorňující míru cenové stabilizace, nezaměstnanost odrážející situaci na trhu práce a platební bilanci, která informuje o zahraničním obchodu.

Ve vlastní práci byly informace čerpány převážně z internetových zdrojů. Jednalo se hlavně o Český statistický úřad, Polský statistický úřad a Evropský statistický úřad. K získávání dat byly využity i informace na stránkách České národní banky a Polské národní banky. Údaje se sbíraly za období od roku 2004 do roku 2021. Pro větší přehlednost byla každá země popsána podle makroekonomických údajů jednotlivě. K větší

přehlednosti přispěly grafy znázorňující hodnoty za vybrané období, které je spojené se vstupem zemí do Evropské unie.

V závěru byly získané hodnoty obou zemí pomocí makroekonomických ukazatelů popsány. Poté došlo ke spojení hodnot České a Polské republiky v rámci společného grafu. To vedlo k jejich porovnání a zhodnocení vývoje jednotlivých země v rámci Velké recese a pandemie Covid – 19.

3 Teoretická východiska

Tato část práce se věnuje popisu důležitých pojmů, se kterými se později pracuje ve vlastní části práce. Popis začíná transformací ekonomie, pokračuje hospodářským vývojem a s ním související hospodářskou krizí. Ke konci jsou popsány vybrané makroekonomické ukazatele mezi, než se řadí Hrubý domácí produkt, Inlace, nezaměstnanost a platební bilance.

3.1 Ekonomická transformace

Jako ekonomickou transformaci lze označit přeměnu fungování základních tržních mechanismů ve společnosti. Nejčastěji se používá v souvislosti se Sametovou revolucí. Tato historická událost vedla ke změně fungování státu z centrálně plánované ekonomiky na ekonomiku tržní. Ukázalo se, že řízení ekonomiky s centrální regulací je nemožné dlouhodobě udržet. V centrálně řízené ekonomice nebyla nabídka zboží dostačující, výrobky nebyly inovativní a byly méně kvalitní. Nemohly obstát v konkurenci západního světa. Obchod se vedl podle „Zákona plánovitého proporcionálního rozvoje socialistické ekonomiky“. Fungovala Rada vzájemné hospodářské pomoci neboli RVHP. Ta přerozdělovala výrobky do Východního bloku, který byl méně náročný na kvalitu. Tento typ ekonomiky u nás fungoval čtyřicet let (Janáčková, 2014 stránky 240-248).

Bylo třeba vzniku nového fungujícího systému. Ujalo se heslo „Zpátky do Evropy“. Zrod tržního hospodářství, kterému se také říká kapitalismus, v Československé republice, ale nebyl tak jednoduchý. Jen pro přirovnání podle srovnávání OSN se na počátku transformace pohybovala reálná hodnota HDP v paritě kupní síly jen 50% míry Spolkové republiky Německo (Janáčková, 1991 stránky 240-248).

Občané si mohli po revoluci zvolit, zda chtějí pracovat či ne. Stát poskytoval výhodné půjčky pro vznik podnikání. Výhodou v této nelehké situaci byla Československá koruna. Zásluhou dobré měnové politiky, která se stavěla na fixním kurzu a stanoveném tempu meziročního růstu peněžní zásoby, se povedlo Státní bance československé, že měla koruna inflační mezeru menší než ostatní postkomunistické země. To pomohlo v makroekonomické stabilizaci ekonomiky (Janáčková, 1991 stránky 240-248).

K transformaci ekonomiky a národního hospodářství bylo třeba provést privatizaci majetku, aby se znárodněný majetek mohl vrátit zpět do soukromého vlastnictví. Privatizace byla v České republice tvořena čtyřmi pilíři, a to I. liberalizace cen, II.

přetváření zahraničního obchodu, III. makroekonomickou stabilizaci a IV. uvolňování vlastnických práv. Veřejně známá je hlavně část privatizačního procesu, ta patřila do čtvrtého pilíře – privatizační proces, restituční procesy, proces likvidace a konkurzů státních podniků, proces transformace státního majetku do vlastnictví obce. Čtvrtý pilíř byl velmi náročný. V ČR byla největší míra znárodněného majetku ze všech států východního bloku. K náročnosti pomohly dějiny, kdy se velmi často měnilo hospodářsko-politické zřízení země. U většiny pozemků v ČR se tak mezi lety 1918–1989 i pětkrát změnil majitel pozemku. Jiných evropských států se takové radikální majetkové změny netýkaly. Nestálost vlastnictví vedla k nižší efektivitě v užívání a dosahování nižších ekonomických výsledků (Zeman, 2017 stránky 20-21).

3.1.1 Hospodářský vývoj

Hospodářský vývoj může být označován jako ekonomický růst. Jedná se o zvýšení reálného potenciálního produktu v čase. Slovo vývoj je chápáno jako soustavný proces, při kterém dochází ke změně stavu. Jde zde o snahu zlepšení dané situace. Zabývá se historií a pokračuje predikcí budoucnosti. Hospodářství se dá také jinak říct jako ekonomika. Tím se myslí ekonomie určitého státu anebo odvětví (Králová, 2009).

Hospodářský růst má na mysli tempo růstu potenciálního hrubého domácího produktu, přičemž reálný růst kolem něj kolísá. Ekonomický růst se většinou označuje jako roční tempo růstu reálného produktu určité země. Také je důležitým předpokladem zvyšování životní úrovně obyvatelstva. (Králová, 2009).

Hospodářský vývoj země je stav, ve kterém se stát nachází a ten se odráží v jeho ekonomickém vývoji. Jedná se tedy o mnohostranný proces, který propojuje více systémů. Každá země má svůj vlastní model ekonomiky, ten je nastaven tak, aby vznikaly co nejlepší finanční výsledky. Navzdory odlišnému vývoji jsou tyto modely podobné a mají stejnou strukturu (Decoratex, 2016).

3.1.2 Hospodářský cyklus

Definice slova cyklus je, že označuje oběh, který se soustavně opakuje v sledu změn období a etap. To znamená, že cyklus má být pravidelný. Délka hospodářského cyklu se může různit. Existují cykly krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé (Hezcko, 2016 str. 7).

Existují dva různé přístupy. Jeden tvrdí, že se hospodářské cykly opakují a tím je možné je predikovat. Druhý názor spočívá v tom, že je ekonomika černou skříňkou. Do které z jedné strany vstupují podněty, ty se na druhé straně přemění do hospodářských cyklů. Z druhého pohledu se poté o hospodářském cyklu dá mluvit jako o fluktuaci. Pojem fluktuace označuje jen mírné kolísání makroekonomických veličin. Pokud ekonomika stále roste, jen poklesne tempo růstu a nedostane se do deprese. Jedná se o cyklus růstu (Hezcko, 2016 stránky 13-14).

Politická ekonomie, která se zaměřuje na marxismus, velmi využívá koncept průmyslový cyklus. Zde je základní stadium krize, kterou značí pokles výroby. Anglicky mluvící země tento pojem znají jako recesi či depresi. Jako krize se označuje jen problém v určitém odvětví. Nemusí se tedy jednat jen o ekonomickou oblast (Hezcko, 2016 str. 14).

Hospodářský cyklus má především pouze dvě fáze a dva body obratu. Fáze expanze neboli vzestupná je zakončená horním bodem obratu, který se jmenuje vrchol. Po něm následuje další fáze, a to poklesu neboli kontrakce. Ta je uzavřena spodním bodem obratu nazývaným se dnem či sedlem. Pokud se zvolní pouze tempo růstu, jde o recesi. Jestliže je fáze kontrakce dlouhá a hluboká, označuje se pod pojmem deprese. Jde o období, kdy přírůstek HDP vykazuje záporné hodnoty. Velmi silná kontrakce bývá označována jako propad. Pravý opak propadu je expanze, pokud je velmi výrazná představuje prosperitu. Doba, kdy celkový produkt vypovídá nulové přírůstky, se nazývá obdobím stagnace (Holman, 1999 stránky 501-502).

Rozčlenění cyklu na čtyři fáze říká, že cyklus začíná oživením, v té době startuje expanze. Po oživení a rostoucí expanzi přichází fáze nazývaná prosperita. Tu vystřídá pokles a ten značí recese. Poslední je deprese, zde je konec poklesu a začátek na znovu obnovení ekonomiky (Woll, 1993).

Schumpeter rozděluje ekonomické cykly na tři skupiny. První skupinou jsou krátkodobé. Ty nazývá Kitchinovy a jejich životnost je 3 -5let. Druhá skupina typická střednědobá se jmenuje Juglarovy a ty přetrvávají 7 -11let. Poslední skupina jsou Kondratěvovy cykly jinak zvané dlouhé K-vlny v trvání 45 -60 let. G.O. Mensch K – cykly časově označil takto 1897-1940 (43 let), 1940-1995, (55 let) (Valenta, 1999).

Hospodářské cykly vytvářejí vývoj ekonomiky, která vyvolávají namátkové, nepravidelné změny hospodářské činnosti. Za těmito změnami, ale stojí přibližně se opakující cykly, odlišné doby trvání. Dle toho se dá přibližně predikovat, kdy se může očekávat změna ekonomické aktivity (Valenta, 1999).

3.2 Hospodářská krize

Hospodářská krize je určitá část fáze hospodářského cyklu, v níž se mluví o poklesu ekonomiky. Jedná se o období trvající nejméně čtyři po sobě jdoucí čtvrtletí. Kratší trvání poklesu se označuje jako ekonomická recese. V roce 2007 začala celosvětová finanční a ekonomická krize. Většina předpovědí v odvětví ekonomie se nevyplnila. Málo kdo počítal s tím, co se stane a jaké to bude mít následky. Jen pár prací upozorňovalo na mezinárodní propojení problémových vazeb, jako jsou environmentální problémy. Problém jednoho státu se postupně dotknul všech států, ale mimo to i zasahoval do jiných odvětví, jako jsou například problémy se zadlužením států anebo mezinárodními vztahy. Komplexnost a vzájemné propojení celosvětové ekonomie snižuje odhad vývoje do budoucna (Jeníček, 2010 str. 20).

Pro výpočet každé hodnoty je dobré znát pravdivé údaje. Stává se, že někdo v ekonomice účelně nedodrží nastavené etické a morální hodnoty a pohybuje se na hranici zákona. Tento jev chování se nazývá šedá ekonomika. Nejčastěji k ní dochází ve formě podplácení za účelem zisku a tím narušení hospodářské soutěže. Pokud ale někdo účelně obchází zákon určité země anebo mezinárodní zákony dochází k porušení trestního zákona. Tyto prohřešky jsou v ekonomii velmi vážné a jsou trestně stíhané. V tomto případě už se jedná o černou ekonomiku. Do ní se zařazuje hospodářská kriminalita osob, kam se řadí například krádeže a falšování peněz. O závažnější přečin se jedná, pokud je řeč o organizovaném zločinu. Působením černé ekonomiky vznikla v roce 1996 v západní Evropě škoda ve výši 500 miliard dolarů. Tyto peníze jsou nelegální a nejsou součástí systému. Proto je třeba je zlegalizovat. Jedná se o částky, které svým množstvím ovlivní vývoj ekonomie. To se projeví zvýšením inflace (Švarcová, 2007 stránky 34-35).

Čas, kdy je ekonomika v recesi můžeme brát i pozitivně. Jelikož ti, co na trhu obchodují, ale zvolili velmi riskantní cestu nebo nevhodnou strategii svoji činnost uzavřou. Tím se ekonomika uzdraví (Holman, 2008 str. 5).

3.2.1 Velká recese

Vznikla ve Spojených státech amerických, dále jen USA. Stalo se tak v roce 2007, kdy ekonomika USA vykazovala hodnoty nejvyspělejší země světa. Recese byla zaznamenána jako důsledek přetíženého trhu s nemovitostmi, který následně vedl ke vzniku finanční krize. Její dopad byl tak velký, že zasáhl celý svět, tedy mluvit o globální krizi. Propad ekonomiky v roce 2007 byl mnohem zdatelnější než v doposud nejznámější

finanční krizi, která se stala ve třicátých letech dvacátého století. Ta je známa pod pojmem Velká deprese. V souvislosti s hlavní příčinou vzniku Velké recese v USA se mluví o financionalizaci, tedy zkresleném a podceňovaném vyhodnocení systémového rizika (Hezcko, 2016 stránky 113-114).

Ke vzniku Velké recese vedlo více ukazatelů. Řadí se sem rozvolnění měnových podmínek, důvěra v samoregulaci trhu a tím, že není třeba do něj výrazně zasahovat. Dále víra v myšlenku, že pokud se do trhu minimálně zasahuje, má větší šanci k dosažení stability. Byl kladen velký důraz na inovace, v čemž USA předčilo okolní svět. Tento pohled byl, ale velmi časově omezený. Hodnocení kladlo důraz jen na čtvrtletní údaje. Další významná chyba byla, že hodnocení ratingových agentur, které zodpovídají za ohodnocení dlužníka, nevyhovovalo skutečnosti. Nejedná se o hodnocení spotřebitelů, ale jde o hodnoty, které se využívají na burze. To vedlo k tomu, že se cenné papíry o velké částce, ale s minimální jistotou se dostaly do celého světa (Hezcko, 2016 stránky 114-115).

Největším úskalím byla reálná ekonomika USA. Ta byla převážně orientovaná na spotřebitele. Jednalo se o 70 % HDP na spotřebu domácností. Při tomto modeluje důležitá kupní síla, tedy výše mzdy. Ta se v USA dlouhodobě držela a pomohla ke vzniku nerovností. Občané i přesto měli potřebu mít vlastní bydlení. To jim bylo umožněno pomocí iluze bohatství. Stagnující mzdy se nahradily rostoucí hodnotou nemovitostí. Nemovitosti zajišťovaly cenné papíry, které ale neodpovídaly své hodnotě. Tento trend se nepovedlo dlouhodobě udržet. Stalo se, že výše dluhů byla vyšší než hodnota mzdy. Jednalo se o financionalizaci tedy nevhodné vyhodnocení systémového rizika (Hezcko, 2016 stránky 115-116).

3.2.2 **Pandemie Covid-19**

Na konci roku 2019 byl Světové zdravotnické organizaci, jejíž zkratka je WHO, oznámen první potvrzený případ onemocnění Covid - 19. Virus byl zachycen v čínském městě Wu-chan a velmi rychle se šířil po celé zemi. Čínská vláda byla nucena zavést velmi přísná karanténní opatření. To ale nestačilo, jelikož státy dnešního světa se dá jen těžce izolovat a zabránit vzniku šíření. Virus se postupně dostal do celého světa. Tím začalo nepředvídatelné období plné nejistoty. Ukázalo se, že virus je nebezpečný tím, jak postupně začal mutovat a měnil se průběh nemoci. Bylo třeba velké mezinárodní spolupráce k vývoji léku proti Covid - 19. Jinak nadále hrozí riziko spojené s obnovením šíření infekce. Dne 11. 3. 2020 vyhlásila WHO pandemií. (ČNB, 2021).

Tím že spouštěčem propadu ekonomie nebyly ekonomické podmínky, ale zdravotní situace ve světě byl odlišný i její průběh. U zasaženého státu docházelo podle prognóz ke změně chování domácností i firem v podobě omezení investic a služeb. V důsledku přísné karantény bylo zastaveno vykonávání některých ekonomických činností. Hospodářská politika se snažila zmírnit negativní ekonomické dopady. Bylo potřeba vynaložit velké částky do zdravotnictví, zavést daňové úlevy a další podpůrná opatření pro udržení ekonomiky. V České republice svou roli sehrála i ČNB, která podpořila fiskální expanzi mimo uvolnění měnové politiky, přidala i opatření zaměřené na finanční stabilitu státu (ČNB, 2021).

3.3 Makroekonomické ukazatele

Makroekonomické ukazatele pomáhají k zobrazení stavu ekonomiky daného státu. Těchto ukazatelů existuje více, ale práce se věnuje jen vybraným. Pro porovnání výkonosti států na makroekonomické úrovni, je využíváno srovnání pomocí magického čtyřúhelníku. Mezi tyto ekonomické agregáty se řadí míra nezaměstnanosti, míra inflace, hrubý domácí produkt a zahraniční obchodní bilance (Švarcová, 2007 str. 235).

Magický je označován, jelikož jeden vrchol čtyřúhelníku ovlivňuje zbylé tři. To se dá vysvětlit tak, že změna u jednoho cíle se projeví změnou u zbylých ukazatelů. Optimální čtyřúhelník je dosažen vytvořením na základě dosažených makroekonomických hodnot, ten se porovnává s čtyřúhelníkem optimálním. Optimální čtyřúhelník obsahuje v oblasti ekonomického růstu výši produktu, míra nezaměstnanosti je v ideální míře, tj. na úrovni přirozené nezaměstnanosti, cenová hladina má odpovídat míře stabilní cenové hladiny, hospodářská politika se v ideální míře podobá optimální hranici (Jurečka, 2010).

3.3.1 Hrubý domácí produkt

Je znám pod svou zkratkou HDP. Určuje se s ním velikost ekonomiky. Jedná se o objem finální produkce, který vzniknul za konkrétní období výrobními faktory, v určitém státě a za konkrétní období. Zde není důležité, kdo je vlastníkem výrobních faktorů, ale na jakém území působí. Opačně se na vlastnictví výrobních faktorů nahlíží u hrubého národního produktu. Hrubý národní produkt jsou veškeré finální výrobky a služby, které se byly vytvořeny za konkrétní období a za pomoci národních výrobních faktorů, většinou se jedná o jeden rok. Není při tom podstatné, v jakém státě a na jakém území národní výrobní faktory působí (Brčák, 2012 str. 57).

Výkonnost ekonomiky lze stanovit pomocí HDP. Přepočet HDP na jednoho obyvatele lze využít pro měření životní úrovně a relativního bohatství společnosti. Jurečka rozděluje výpočet HDP do tří skupin – výdajová metoda, důchodová někdy známá jako příjmová metoda a metoda založená na sumarizaci hodnot přidaných zpracováním (Jurečka, 2011 str. 50).

- **Výdajová metoda**

O metodu výdajovou metodu výpočtu HDP se jedná, pokud se dostaneme k výsledku o velikosti národně hospodářského produktu nepřímou. Nejprve součtem výdajů potřebných k jeho pořízení. Ze součtu výdajů lze pak získat velikost produktu. Mezi sečtené položky se zařazuje (C) spotřeba domácností, (I) hrubé soukromé investice, (G) výdaje vlády na nákup výrobků a služeb a (NX) rozdíl mezi exportem a importem, tedy čistý rozdíl (Jurečka, 2010 str. 30).

$$HDP = C + I + G + NX \quad (1)$$

- **Důchodová metoda**

Tato metoda je závislá na příjmech ekonomických činitelů, jež je získávají za vykonání činnosti výrobních faktorů. Tyto výrobní faktory musí patřit ekonomickým činitelům a jsou k výrobě výrobků a služeb nutné. Důchodová metoda stojí na sečtení příjmů, které vykonává ekonomický činitel. Příjmy vznikají z vlastněných výrobních faktorů, které byly při tvorbě HDP využity. Příjmy se dělí na hrubé mzdy, úroky, zisky jako je třeba hrubý zisk firmy, renty z vlastnictví půdy a také příjmy ze samozaměstnání, kam se zahrnují příjmy živnostníků. Sečtením všech příjmů získáme Čistý domácí důchod (Jurečka, 2011 str. 51).

$$\text{Čis. dom. důch.} = \text{mzdy} + \text{úroky} + \text{renty} + \text{příj. ze samozaměstn.} \quad (2)$$

Hrubý domácí důchod je větší než čistý domácí důchod. U hrubého domácího důchodu není přičtena nepřímá daň a část opotřebení výrobku, které se nazývá amortizace. I tyto údaje jsou velmi důležité a je třeba je brát v potaz. Částka vydaná odlišným

subjektem za koupi výrobku je rovnocenná příjmu majiteli, který výrobek vyrobil s pomocí výrobních faktorů (Jurečka, 2011).

$$HDP = \text{čistý domácí důchod} + \text{nepřímé daně} + \text{amortizace} \quad (3)$$

- **Metoda založená na součtu přidaných hodnot**

Hlavní myšlenkou tohoto způsobu řešení je při výpočtu „přidaná hodnota“. Jedná se o část ceny, kterou si každý výrobce za svou odvedenou práci připočte k částce, kterou zaplatil za pořízení polotovarů, surovin a služeb. Konečná cena vznikne, až když se hotový statek prodá spotřebiteli. Přidaná hodnota se určuje tím, že se náklady nezbytné k výrobě na nákup vstupů odečtou od příjmů z prodeje. K hodnotě hrubého domácího produktu se dojde součtem jednotlivých cen přidaných v jednotlivém kroku odvedenou prací každou společností v ekonomice. Z toho plyne, že HDP zjištěné součtem přidaných hodnot se stejně jako HDP při součtu hodnot konečných statků (Jurečka, 2011 str. 55).

V měření produkční aktivity se dělí HDP na nominální a reálný produkt. Nominální HDP se spočítá v cenách, které jsou v převaze na trhu v ten daný čas, kdy se HDP počítá. Ceny, ve kterých se počítá, se označují jako běžné. Výpočet pomocí nominálních cen, není vhodný k porovnávání produkce v ekonomice. Na cenách se podepisuje změna fyzického objemu produkce a kolísání cen, Nominální HDP se používá při výpočtu a zvážení kolik peněz je třeba pro souvislý cyklus v národním hospodářství. Pokud je potřeba znát skutečnou produkci v ekonomice, je nutno použít reálné HDP. To se vypočítá ve stálých cenách. Tyto ceny jsou již zbavené od probíhajících změn. K úpravě se cen se lze dostat, tím že je stanoven výchozí bod, který označuje konkrétní rok, v následujících letech je poté počítán s cenami z výchozího roku. Také existuje možnost, že lze nominální produkt určeného období poupravit vůči základnímu období. Zde hrají roli inflační vlivy a cenový index. O těch se více píše v kapitole o měření inflace (Jurečka, 2011 str. 56).

3.3.2 **Inflace**

Inflace je také známa pod pojmem cenová stabilizace. Fungování ekonomiky je spojené s financemi ty mohou mít různou podobu jako třeba hotové peníze, cizí měny, pohledávky a cenné papíry. Nejčastější podobou jsou peníze. Jejich nevýhoda je, že suma, kterou vypovídají, není stálá. Pokud jsou peníze oceněné více, než je jejich skutečná hodnota, můžeme mluvit o inflaci, teda znehodnocení peněz. V praxi častěji dochází ke

stavu, kdy se můžeme setkat s opačným pojmem, při navyšování hodnoty peněz. Poté se mluví o deflaci. Tak se většinou děje při poklesu ekonomiky, kdy se jedná o recesi. Při růstu cenové hladiny se ukazuje inflace v praxi (Švarcová, 2007 str. 40).

Pro výpočet inflace se používá ukazatel míra inflace. Míra inflace se vyjadřuje jako procentní změna průměrné celkové hladiny za posledních dvanáct měsíců proti průměru dvanácti předchozích měsíců (ČSÚ, 2022).

$$\text{Míra inflace} = \frac{\text{cenová hladina (t)} - \text{cenová hladina (t-1)}}{\text{cenová hladina (t-1)}} \cdot 100 [\%] \quad (4)$$

K zjednodušení v poměření jsou vzorce sestaveny pro všechny státy stejně. Ve vzorci hraje roli změna cenové hladiny, která se dělí na indexy a Index spotřebitelských cen (CPI). Ten je postavený na spotřebitelském koši, v němž jsou poskládané vybrané výrobky a služby. U těchto vybraných položek se soustavně monitoruje výše jejich ceny. Jsou zde využity statistické metody sběru a porovnání získaných dat. Každý statek i služba mají v koši určitou váhu, která představuje nakupované množství, to je značeno jako Q. To se násobí jeho cenou, která je značena P. K výpočtu spotřebitelského koše se tedy dojde, jako rozdíl nákladů spotřebního koše v cenách běžného období a nákladů na spotřební koš v cenách základního období, přičemž se bere množství jednotlivých statků v základním období (Cahlík, 2013 stránky 182-183).

Další v pořadí je Index cen výrobců (PPI), ten se zaměřuje jen na konkrétní odvětví, například jen stavebnictví. Platí zde úměra. Pokud jsou změny u PPI dají se očekávat i u CPI. Třetí index v řadě je Deflátor HDP. Ten ukazuje nejsouhrnnější obraz ve změnách cen. Spočítá se jako poměr HDP v běžných cenách k HDP stálých cen. Nedá se, ale spočítat průběžně. K jeho výpočtu je třeba mít uzavřený celý rok a znát hodnotu HDP (Švarcová, 2007 str. 41).

Pavelka, rozděluje inflaci podle jejího vzniku na tři skupiny. V první skupině se jedná o inflaci zaměřenou na poptávku. Do druhé skupiny se řadí inflace založená na nabídce, můžeme o ní hovořit i jako o nákladové. Poslední třetí skupina se věnuje setrvačné inflaci (Pavelka, 2007 stránky 140-142).

Poptávková inflace vzniká při pozitivním poptávkovém šoku. Dochází k nárůstu ceny a navýšení objemu produktů. *Nabídková inflace* jinak řečeno nákladová, kdy rostou náklady, a klesá agregátní nabídka. Zde se prodává stejné množství za vyšší cenu. *Setrvačná inflace* je spojená s predikcí inflace do budoucna. Zde vzniká mzdová inflační

mezera, kdy postupně klesá produkt a roste nezaměstnanost. Toto období, ale netrvá velmi dlouho. Vše se znova opakuje (Pavelka, 2007 str. 141).

Známější je rozdělení inflace podle důležitosti dopadu. *První stupeň je mírná inflace* – v tomto období občané důvěřují domácí měně, dlouhodobě investují. Míra její inflace nemá více než jednocifernou hodnotu. *Druhý stupeň je pádivá inflace* – a ta už vykazuje vyšší čísla v řádu dvou až tří cifer. Občané jsou již opatrní a je zde snaha vlastnit co nejméně mincí, roste úroková míra. *Poslední stupeň je hyperinflace* – zde jde o stovky až tisíce % za rok. Občané nemají důvěru k vlastním penězům, proto více upřednostňují zahraniční měnu (Pavelka, 2007 stránky 143-145).

$$\text{Deflátor (HDP)} = \frac{\text{nominální HDP}}{\text{reálný HDP}} \cdot 100 \quad (5)$$

Centrální banka má pravomoc měnit poměr peněz v národní ekonomice. Svou činností vykonává monetární také zvanou peněžní stabilizační politiku státu. Centrální banka je v postavení, kdy nemá závislost na vládě. Může zasáhnout při vysoké inflaci, tím že zvedne množství peněz v oběhu (Žižlavský, 2013 stránky 107-110).

Zabezpečením měnové stability v České republice se zabývá Česká národní banka známá pod zkratkou ČNB. Od roku 1998 se po rozhodnutí bankovní rady ČNB změnil režim měnové politiky. Cíl inflace je předem veřejně oznámen. Tyto cíle se postupně mění podle potřeby transformace ekonomiky. ČNB vždy ohlásí inflační cíl s platností od nového roku, jedná se o meziroční přírůstek indexu spotřebitelských cen uveden v %. Pomocí monetární politiky ČNB zajišťuje, aby rozdíl od skutečné hodnoty nebyl více než o jeden procentní bod, buď nahoru anebo dolů. Měnová politika využívá jako svůj nástroj výši úrokových sazeb, která se v tržních sazbách odráží a její dopad se ukazuje na vývoji ekonomiky a inflace. Výši úrokových sazeb může ČNB podle makroekonomických prognóz pozměnit až osmkrát do roka. (ČNB, 2021).

Hyperinflace je výjimečný stav, kdy domácí měna přestává fungovat. Jde o inflaci ve výši tisíců i desetitisíců procent ročně. Spotřebitelé se musí soustředit na jinou zahraniční měnu, která má pevný kurz. Nebo mohou provozovat barterový obchod. Ten funguje jako směnný obchod, kdy se mění zboží za zboží (Králová, 2009).

Příčinou znehodnocení měny bývá často nevhodně zvolená hospodářská politika státu. Stát má snahu snížit svoje zadlužení tím, že emituje do oběhu více peněz. Ke snížení

hyperinflace je třeba snížit výdaje státního rozpočtu a zvýšení příjmů. K tomu vede zvýšení daní (Králová, 2009).

3.3.3 Nezaměstnanost

Nezaměstnanost je stav, kdy lidé mají předpoklad pracovat a chtějí pracovat, ale práci nemohou najít. Započítávají se do ní jedinci v produktivním věku, kteří nemají práci, jsou vedeni na pracovním úřadě a aktivně si práci vyhledávají. Po nalezení práce se občan stává zaměstnaným. Skupina zaměstnaných a nezaměstnaných dává dohromady na trhu pracovní sílu (Jurečka, 2010 str. 135).

Nezaměstnanost se počítá pomocí míry nezaměstnanosti. Jedná se o statistický údaj, který zhodnocuje situaci na trhu práce. Výsledky se interpretují v procentech. Jedná se o počet nezaměstnaných osob (N) v podílu k osobám ekonomicky aktivních (EA) mezi, než se řadí zaměstnaní (Z) a nezaměstnaní (N) (Jurečka, 2010 str. 135).

$$U = \frac{N}{EA} \cdot 100 = \frac{N}{Z+N} \cdot 100 \quad (6)$$

Nezaměstnanost nejvíce pocítujeme v recesi, kdy klesá výroba produktů. Ke zmírnění růstu nezaměstnanosti pomáhá stabilizační politika státu. Zde má svojí roli vláda, které zvedne objem státního rozpočtu a tím se rozběhne růst agrární poptávky. Státní rozpočet má velmi důležitou roli, při jeho použití se metoda nazývá fiskální neboli rozpočtová (Žižlavský, 2013 stránky 106-107).

Podíl nezaměstnaných osob používá Ministerstvo práce a sociálních věcí od ledna 2013, kdy po dohodě s Českým statistickým úřadem změnilo metodiku. Nyní se již nepracuje s výrazem registrovaná míra nezaměstnanosti. Registrovaná nezaměstnanost nepodávala přesné informace, zvláště při větším rozboru a důsledku na detaily. Podíl nezaměstnaných osob započítává osoby od 15 do 64 let v poměru k sobám ve stejném stáří. Registrovaná míra nezaměstnanosti nezohledňovala věk zaměstnaných osob (MPSV).

V České republice spadá nezaměstnanost pod Ministerstvo práce a sociálních věcí. To používá označení registrovaná míra nezaměstnanosti. Jsou zde sečteny osoby registrované na úřadu práce. Tento údaj velmi často prezentují i média. Český statistický úřad provádí své vlastní měření označené jako Výběrové šetření pracovních sil. V tomto výpočtu jsou sečtení a započtení o nezaměstnaní, kteří nejsou zapsáni na pracovním úřadě.

S těmito daty pracuje i Eurostat v porovnání v rámci Evropské Unie. Při měření míry nezaměstnanosti se setkáváme s více možnostmi (Pavelka, 2007 stránky 118-119).

V ekonomii se se rozděluje nezaměstnanost podle vzniku do tří skupin podle jejího vzniku (Pavelka, 2007 str. 118).

Typy nezaměstnanosti

- **Frikční nezaměstnanost** – v důsledku neustálých změn na pracovním trhu se dá předpokládat, že tento typ nezaměstnanosti se bude vždy vyskytovat. Je to doba, po kterou si zaměstnanec aktivně vyhledává nové zaměstnání. Řadí se sem student po ukončení studia, než si najde první zaměstnání. Frikční nezaměstnanost se dá poznat tak že, na součet nezaměstnaných má trh práce volná pracovní místa. Do frikční nezaměstnanosti také spadá sezonní nezaměstnanost. S tou se nejčastěji setkáváme ve stavebnictví a zemědělství. Jde o to, že trvá jen krátkou dobu (Pavelka, 2007 str. 119).
- **Strukturální nezaměstnanost** – ekonomika, trh práce a nabídka prací se neustále mění, tím vzniká strukturální nezaměstnanost. Mění se nabídka práce ve složení oborů. Pro zaměstnance zasažené změnou povolání je třeba mít potřebné vzdělání. Ne, vždy je to ale možné, anebo je třeba si doplnit vzdělání. Při tom pomáhají rekvalifikační kurzy. Strukturální nezaměstnanost podporuje centralizace pracovních nabídek v okolí velkých měst. Ve městech pak převažuje nabídka nad poptávkou. Naopak mimo velká města práce ubývá. To vede ke vzniku regionálních rozdílů. I tak ale u strukturální nezaměstnanosti platí, že nabídka volných míst převažuje (Pavelka, 2007 str. 119).
- **Cyklická nezaměstnanost** – je závislá na opakujících se cyklech v ekonomice dané státní. Tento zásah bývá tak silný, že se většinou týká všech nebo většího počtu v určitém odvětví. Pokud klesá HDP, ekonomika se dostává do recese, stoupá počet nezaměstnaných. Naopak pokud HDP stoupá, vzniká více volných pracovních míst. Tím je na trhu přebytek práce nad poptávkou (Pavelka, 2007 str. 120).

Nezaměstnanost se dá podle Švarcové z makroekonomického pohledu rozdělit do dvou skupin, a to na nezaměstnanost dobrovolnou, kdy občan je práce schopný, ale je finančně dobře zajištěný a nemá potřebu pracovat. V druhé skupině občan chce pracovat, ale není možné najít odpovídající práci k zajištění základních potřeb (Švarcová, 2007 str. 42).

3.3.4 Platební bilance

Soustava účtů, která stát informuje a zaznamenává informace o finančních transakcích, které plynou ze zahraničí. Ve své jednodušší formě se skládá z běžného účtu, finančního účtu a změny devizových rezerv. Podle názvu účtu se určuje, kam se jaká položka zúčtuje. Jestliže se jedná o vývoz a dovoz zboží, služeb a výnosů ze zahraničí mluvíme o běžném účtu. Pokud se jedná o vývoz finančních prostředků a jejich dovoz, využije se finanční účet. Při účtování v platební bilanci fungují totožná pravidla jako u podvojného účetnictví. Tím se rozumí, že účet má dvě strany a každá položka musí být zaevidována dvakrát. Na jednu stranu se zapisuje kladná hodnota a na druhou stranu položka se zápornou hodnotou (Holman, 2010 stránky 112-113).

Platební bilance se dá také popsat jako zpráva o peněžních i nepeněžních tocích. Od platební bilance podniků se odlišuje, tím že zaznamenává i nepeněžní toky. Vývoj platební bilance je důležité sledovat. Pomáhá k predikci vývoje měnového kurzu a tím správné volby hospodářské politiky pro stát. Platební bilance se dá srovnat s podobou rozpočtu domácnosti. Jedná se o statistický účetní záznam za vybraný časový úsek. Většinou se jedná o dobu jednoho roku. Data, která se započítávají do platební bilance, se uvádějí souhrnně, nerozepisuje se každá položka jednotlivě. Jako hlavní skupina je uveden běžný účet, kapitálový účet, finanční účet, účet chyb a opomenutí a účet oficiálních měnových rezerv. Při správném dodržení účetních pravidel vychází, že se platební bilance rovná nule. Jinak řečeno výdaje pokrývají příjmy. Při rozdílu, kdy výdaje převyšují příjmy je třeba rozdíl dorovnat z úspor anebo úvěrem (Jurečka, 2011 stránky 269-270).

Vývoz a dovoz je závislý na chování ekonomiky daného státu. Ta podle svého uvážení může jistou část ovlivnit. K tomu má k dispozici nástroje, mezi které se počítá nominální měnový kurz. Ten je velmi důležitý při obchodování s ostatními státy. Pokud se rozhodne pro zhodnocení domácí koruny, následně dojde ke zdražení exportu a zlevnění importu. Na to zareaguje trh, tím že roste import a klesá export. Jako další nástroj může stát využít měnící se cenovou hladinu. S tou může ovlivnit jak domácí, tak i zahraniční ekonomiku. Pokud na tuzemském trhu roste cenová hladina rychleji než na zahraničních trzích, začne být tuzemský produkt dražší a vzniká mu menší poptávka. Konkurence má nižší cenovou hladinu a vyšší možnost prodeje, tím se podporuje nárůst importu ze zahraničí. Tento jev se děje přesně naopak při nižším růstu cenové hladiny. Je také ale důležité, jaká je míra výroby v zahraničí. Zde stát může využít svůj třetí nástroj. Pokud se v zemi, která převážně obchoduje s jinou zemí, zvedne důchod. Je dané, že určité množství bude vydané na statky

a služby ve vlastní zemi. Této zemi poté vznikne větší export. I zde se bude konat pravý opak, pokud se situace obrátí. Nižší státní důchod znamená nižší export (Pavelka, 2007 stránky 181-187).

Účetní rovnováha říká, že se strana s debetními daty rovná straně s kreditními daty, tedy platební bilance se musí rovnat nule. Kreditní data představují přísun peněz, a naopak debetní data označují odsun peněz. Ve skutečnosti tomu ale tak vždy není. Proto se podle pravidel, které nám ukládá účetnictví, musí dorovnat. Děje se tak pomocí opačného znaménka, ten to krok se nazývá „chyby a opomenutí“. Není možné zachytit každou část položky, jelikož na rozdíl může mít vliv i kurz měny. Někdy se jedná o účelné manipulace s výší částky, a to za účelem daňových úniků (Jurečka, 2010 str. 308).

Soustava účtů, která stát informuje a zaznamenává informace o finančních transakcích, které plynou ze zahraničí. Ve své jednodušší formě se skládá z běžného účtu, finančního účtu a změny devizových rezerv. Podle názvu účtu se určuje, kam se jaká položka zúčtuje. Jestliže se jedná o vývoz a dovoz zboží, služeb a výnosů ze zahraničí mluvíme o běžném účtu. Pokud se jedná o vývoz finančních prostředků a jejich dovoz, využije se finanční účet. Při účtování v platební bilanci fungují totožná pravidla jako u podvojného účetnictví. Tím se rozumí, že účet má dvě strany a každá položka musí být zaevidována dvakrát. Na jednu stranu se zapisuje kladná hodnota a na druhou stranu položka se zápornou hodnotou (Holman, 2010 stránky 112-113).

Platební bilance se dá také popsat jako zpráva o peněžních i nepeněžních tocích. Od platební bilance podniků se odlišuje, tím že zaznamenává i nepeněžní toky. Vývoj platební bilance je důležité sledovat. Pomáhá k predikci vývoje měnového kurzu a tím správné volby hospodářské politiky pro stát. Platební bilance se dá srovnat s podobou rozpočtu domácnosti. Jedná se o statistický účetní záznam za vybraný časový úsek. Většinou se jedná o dobu jednoho roku. Data, která se započítávají do platební bilance, se uvádějí souhrnně. Nerozepisuje se každá položka jednotlivě, a proto jsou uváděné ve skupinách. Jako hlavní skupina je uveden běžný účet, kapitálový účet, finanční účet, účet chyb a opomenutí a účet oficiálních měnových rezerv. Při správném dodržení účetních pravidel vychází, že se platební bilance rovná nule. Jinak řečeno výdaje pokrývají příjmy. Při rozdílu, kdy výdaje převyšují příjmy je třeba rozdíl dorovnat z úspor anebo úvěrem (Jurečka, 2011 stránky 269-270).

Vývoz a dovoz je závislý na chování ekonomiky daného státu. Ta podle svého uvážení může jistou část ovlivnit. K tomu má k dispozici nástroje, mezi které se počítá nominální

měnový kurz. Ten je velmi důležitý při obchodování pro zahraniční obchod. Pokud se rozhodne pro zhodnocení domácí koruny, následně dojde ke zdražení exportu a zlevnění importu. Na to zareaguje trh, tím že roste import a klesá export. Jako další nástroj může stát využít měnící se cenovou hladinu. S tou může ovlivnit jak domácí, tak i zahraniční ekonomiku. Pokud na tuzemském trhu roste cenová hladina rychleji než na zahraničních trzích. Začne být tuzemský produkt dražší a vzniká mu menší poptávka. Konkurence má nižší cenovou hladinu a vyšší možnost prodeje, tím se podporuje nárůst importu ze zahraničí. Tento jev se děje přesně naopak při nižším růstu cenové hladiny. Je také ale důležité, jaká je míra výroby v zahraničí. Zde stát může využít svůj třetí nástroj. Pokud se v zemi, která převážně obchoduje s jinou zemí, zvedne důchod. Je dané, že určité množství bude vydané na statky a služby ve vlastní zemi. Této zemi poté vznikne větší export. I zde se bude konat pravý opak, pokud se situace obrátí. Nižší státní důchod znamená nižší export (Pavelka, 2007 stránky 181-187).

Účetní rovnováha nám říká, že se strana s debetními daty rovná straně s kreditními daty, tedy platební bilance se musí rovnat nule. Kreditní data představují přísun peněz, a naopak debetní data označují odsun peněz. Ve skutečnosti tomu ale tak vždy není. Proto se podle pravidel, které nám ukládá účetnictví, musí dorovnat. Děje se tak pomocí opačného znaménka, ten to krok se nazývá „chyby a opomenutí“. Není možné zachytit každou část položky, jelikož na rozdíl může mít vliv i kurz měny. Někdy se jedná o účelné manipulace s výší částky, a to za účelem daňových úniků (Jurečka, 2010 str. 308).

4 Vlastní práce

V dané části práce bude popsána ekonomika České a Polské republiky podle makroekonomických ukazatelů, jaký mi je HDP, nezaměstnanost, inflace a platební bilance. K přehlednosti bude zobrazeno grafické vyjádření v letech 2004–2021.

4.1 Vývoj makroekonomických ukazatelů v České republice

Česká republika se řadí k zemím s vyspělou tržní ekonomikou. Jedná se o parlamentní republiku, v jejím čele stojí prezident. Je součástí mnoha mezinárodních organizací, mezi něž se řadí Organizace spojených národů (OSN), Severoatlantické aliance (NATO), Rada Evropy, Evropská unie (EU) a Visegrádská skupina (Žižlavský, 2013).

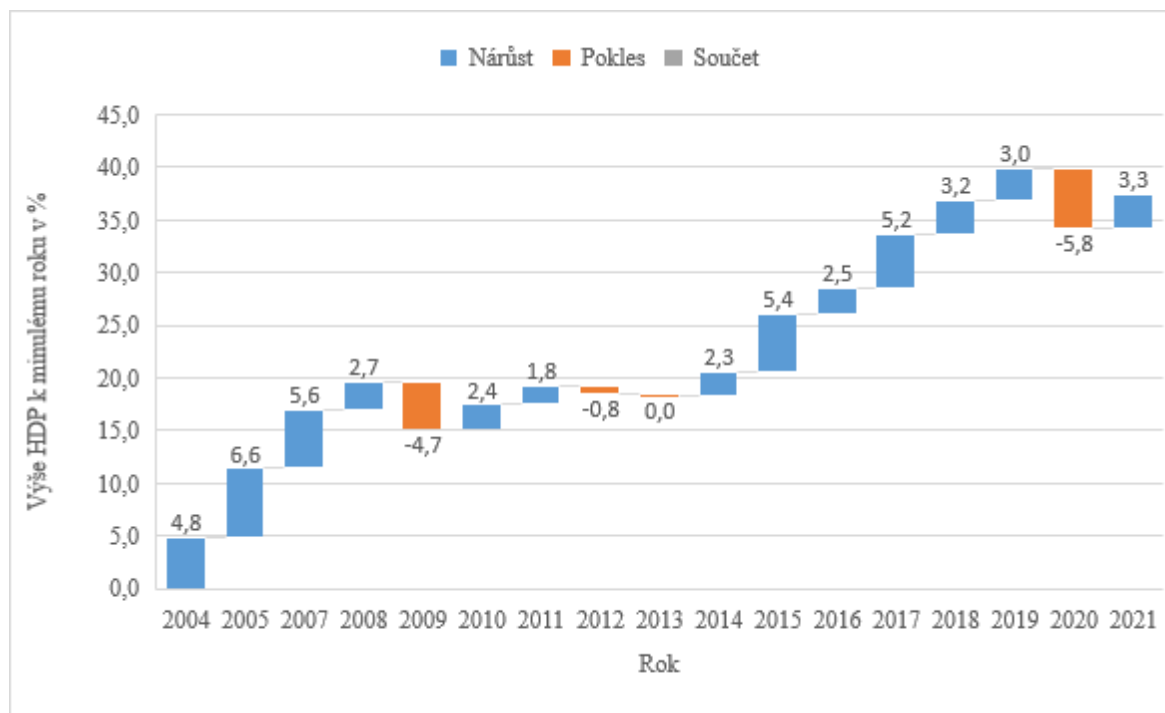
4.1.1 Vývoj HDP v České republice v letech 2004–2021

O České republice se dá všeobecně mluvit jako o státu, který má otevřenou ekonomiku. Převažuje výrazně vývoz, na kterém má velký podíl automobilový průmysl, a to hlavně do Evropské unie. Tím je prosperita České republiky velmi silně propojena s ekonomickým vývojem v Evropské unii (Brčák, 2012 stránky 63-68).

HDP se využívá pro poměření vyspělosti ekonomiky. V rámci EU v roce 2020 dosáhla hodnota HDP hodnoty ve výši 13 306 miliard EUR. Téměř 25 % podíl z této částky připadá na výkon německé ekonomiky. Právě proto se bere německá ekonomika jako nejsilnější v rámci států EU (EUROSTAT).

Na grafu níže je zobrazen vývoj změny HDP v České republice v letech 2004 – 2021.

Graf 1: Roční změna HDP v České republice v letech 2004–2021 v %

Zdroj: vlastní zpracování, dle Eurostatu

Po vstupu do Evropské unie zaznamenala Česká republika od roku 2004 do roku 2007 meziroční růst HDP přes 6 %. Ekonomika se otevřela a s ní přišlo více příležitostí na trhu. V roce 2008 ekonomika České republiky poznamenána dopadem světové finanční krize. Snižuje se hodnota růstu. Krize se naplno projevila v roce 2009, kdy následoval strmý pád ve formě meziročního poklesu o 4,7 %. Tento pokles utlumila spotřeba, která se nezměnila a zůstala ve stejné míře jako v předešlém roce. K poklesu HDP přispěl i problém s nově postavenými byty. Jen v Praze se propadl prodej o 43 %. Pokles je spojený s velkou recesí. Minimální hodnoty růstu se prodloužily až do roku 2014. K velké recesi se připojila řecká krize. Od roku 2015 do roku 2019 ekonomika stoupá strmě vzhůru. V roce 2020 došlo k největšímu propadu za sledované období. Ekonomika se dostala na zápornou hodnotu ve výši 5,8 %. Jedná se o dopad pandemie COVID – 19. V roce 2021 již došlo k růstu o 3,3 %.

V roce 2009 nebyla v ČR vyloženě zpřísněna fiskální politika, tím mohly působit automatické stabilizátory. Byly využity vládní stimulační opatření k podpoře rozvoje ekonomiky (ECB, 2009).

Obnovení ekonomiky v evropských státech po recesi v roce 2009 se nestalo, tak rychle jak se povedlo uskutečnit americké ekonomice. Té trvalo zhruba dva roky, než se dostala na hodnotu srovnatelnou před krizí. Zvláště Česká republika zaznamenala mnohem

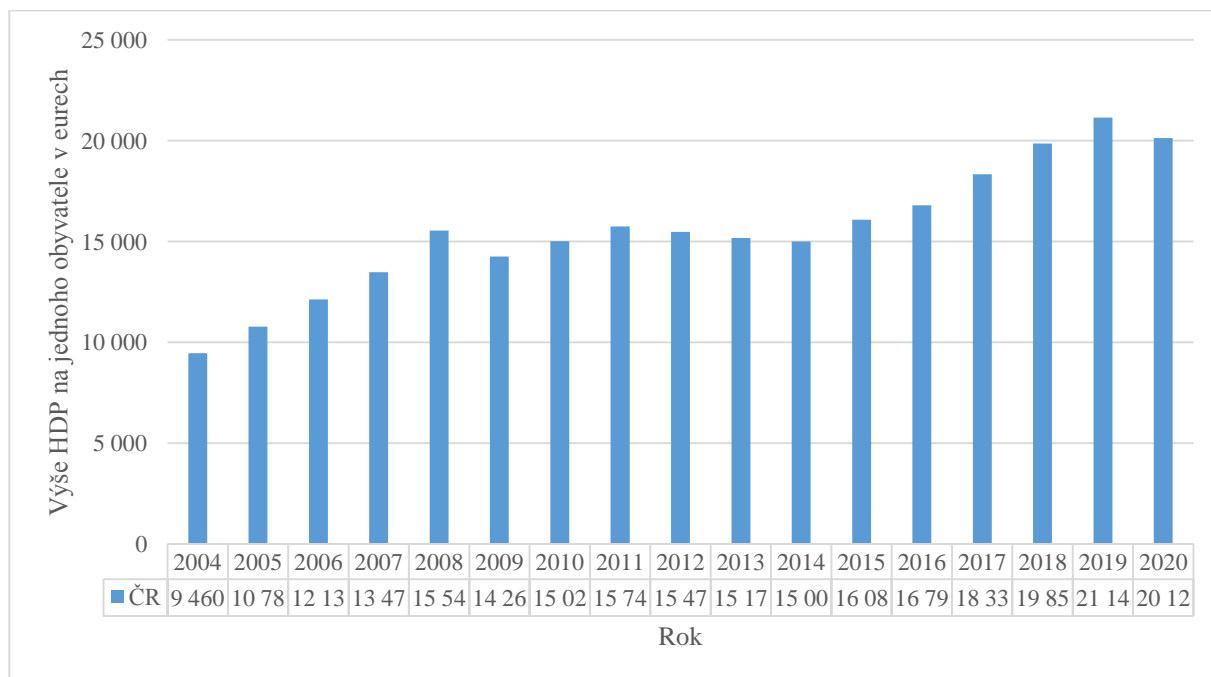
delší zpomalení růstu ekonomiky. Trvalo jí zhruba pět let, než se vrátila na hodnoty srovnatelné s rokem 2008. V roce 2009 se k důsledkům velké recese přidala platební neschopnost Řecka. Tato dluhová vlna způsobená pádem ekonomiky v Řecku měla vliv na Evropskou unii a její státy. Ze strachu vyvolaných situací v Řecku, zvolila Česká republika metodu velmi výrazných škrťů ve státním rozpočtu. Nedostatek finančních prostředků v ekonomice vedl k pomalejšímu růstu ekonomiky. Tyto škrty se ukázaly jako nevhodné a obava z řeckého modelu se nepotvrdila, jelikož Řecko zatajovala pravdivé údaje, o stavu ekonomiky (WEB, 2020).

V roce 2020 zaznamenala Česká republika nejnižší roční nárůst HDP. Dynamika poklesu se zastavila na hodnotě -5,8 %. Dosažená hodnota byla velmi podobná jako hodnota, kterou vykazala Německá republika, ta zaznamenala pokles ve výši 4,9 %. Je zde vidět, že obě země mají podobnou strukturu ekonomiky a Česká republika je s německou ekonomikou silně spjatá. Velký podíl na propadu měl cestovní ruch, který zabírá přes 2 % z celkového reálného poklesu HDP (Sobíšek, 2021).

V roce 2021 ekonomika České republiky zaznamenala nárůst o 3,3 % s předchozím rokem 2020. K tomu to růstu pomohly výdaje na konečnou spotřebu a také změna u stavu zásob. Jednalo se o růst v průmyslu, obchodu a dopravy. Opačný vliv měla na ekonomiku zahraniční poptávka (Kurzy, 2022).

Pro větší přehlednost je v práci znázorněn graf s výsledky hodnot Výše HDP na jednoho obyvatele v eurech. Eura jsou využita pro jednodušší mezinárodní porovnání.

Graf 2: Výše HDP v České republice na jednoho obyvatele v letech 2004–2021

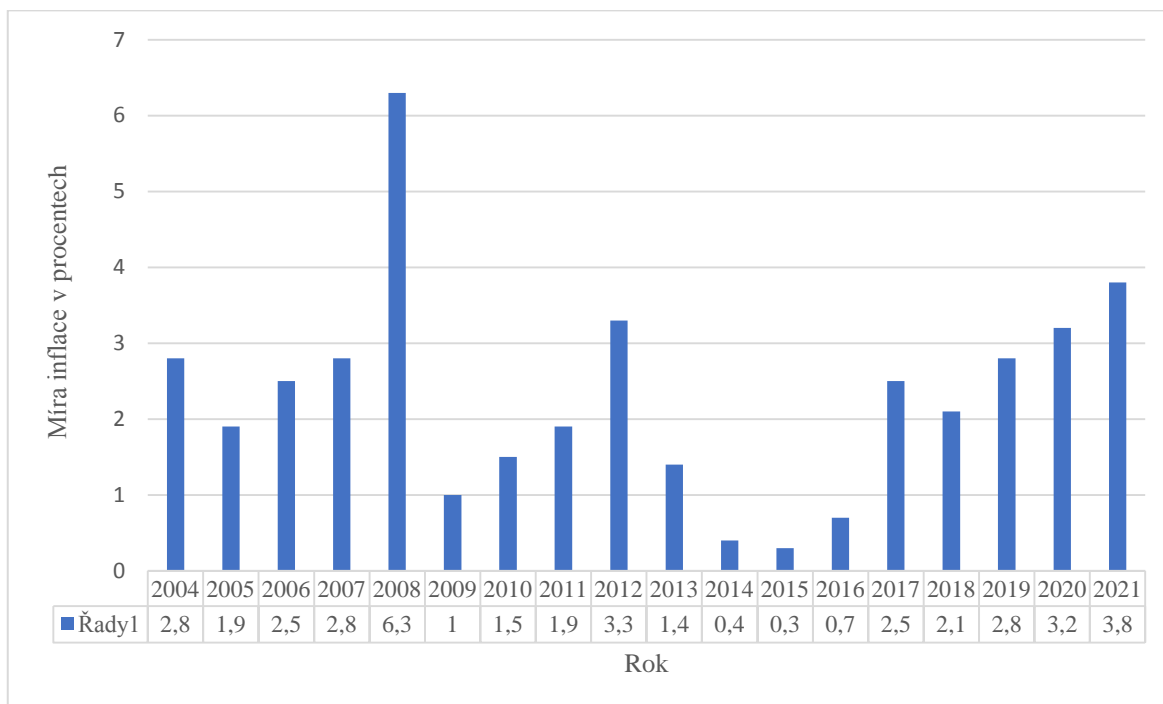
Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Z grafu je vidět, že výše HDP v ČR na jednoho obyvatele od roku 2004 postupně narůstala, a to až do roku 2008. Pokles přišel až v roce 2009, kdy se snížil výkon ekonomiky o 4,7 % v důsledku Velké recese. Míra inflace tehdy dosahovala 1 %, ale nezaměstnanost zaznamenala nárůst na hodnotu 6,7 %. Do roku 2014 se výše HDP držela na podobných hodnotách. Nejvyšší dosažená hodnota je v roce 2019. V roce 2020 přišel pokles.

4.1.2 Vývoj inflace v ČR v letech 2004–2021

Na grafu níže je zobrazen vývoj inflace v České republice v letech 2004–2021.

Graf 3: Průměrná míra inflace v ČR v letech 2004–2021 v (%)

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

V roce 2004 a vstupem České republiky do Evropské unie zaznamenala inflace nárůst. V následujícím roce 2005 klesla na 1,9 %. Nárůst pokračoval i v roce 2006 a 2007. V roce 2008 je zaznamenána nejvyšší hodnota 6,3 % ta je spojená s recesí. V dalším roce přišel skokový pokles na hodnotu 1. Od roku 2010 přichází postupný růst míry inflace, který vyústil v roce 2012. Období recese vede ke zvýšení inflace na hodnotu 3,3 %. Rok 2013 je spojen s poklesem a ten pokračuje v 2014 a 2015 na 0,3 %, což je nejnižší hodnota za sledované období. V roce 2016 hodnota opět narůstá na 0,7 %. V roce 2017 je znatelný nárůst na 2,5 %. Rok 2018 pokles na 2,1 % a v roce 2019 začíná nárůst na 2,8 %. Na zvýšení inflace od roku 2019 má vliv nárůst cen za bydlení, potravin, nealkoholických nápojů, stravování a ubytování. Růst pokračuje v roce 2020 na 3,2 % a v roce 2021 na 3,8 %.

V roce 2008 dosáhla průměrná roční míra inflace v České republice 6,3 % meziročního nárůstu. Jednalo se o nevyšší dosaženou hodnotu inflace za posledních deset let. V roce 1998 dosáhla průměrná roční inflace více jak 10 %. Nárůst v roce 2008 zapříčinil nárůst potravin, který byl velmi znatelný. Došlo k navýšení sazby daně z 5 % na 9 % u vybraného zboží a služeb, nárůst spotřební daně u tabákových výrobků, navýšení cen energií a byly zavedeny regulační poplatky ve zdravotnictví. Ty to kroky byly zavedené pro potřebu navýšení příjmů do státního rozpočtu (ČSÚ, 2009).

V době vstupu České republiky do EU nepředstavovala inflace zásadní makroekonomický problém. Velký vliv na výši inflace v ČR má cílování. Například mezi roky 2005 a 2011 byla nastavena výše inflace v rozmezí jednoho až tří procent. To vše vycházelo do roku 2008 (ČMKOS, 2008).

V roce 2009 došlo v České republice k poklesu snížení cen a ropy. To bylo zapříčiněno snižující poptávkou v důsledku recese. Přispěly i ceny v roce 2008, které byly neúměrně vysoké a v roce 2009 došlo k jejich snížení (ČŠÚ, 2010).

V roce 2009 očekávala ČNB rychlý pokles inflace k hodnotě 3 %. Velkou roli sehrál i kurz České koruny, který měl v průběhu roku velké výkyvy a byl velmi nejistý. Dosažená míra inflace skončila za rok 2009 na 1 %. Inflace v roce 2021 dosáhla meziročně na hodnotu 3,8 %. Jednalo se o nejvyšší hodnotu od roku 2008. Nedá se předpokládat její pokles, jelikož v prosinci 2021 dosahovala hodnoty 6,6 %. Na zvyšování inflace v ekonomice byla nucená reagovat ČNB. Od poloviny roku 2021 začala zvyšovat základní úrokovou sazbu. Je možné si to vysvětlit tak, že průměrné ceny u zboží a služeb, které spotřebuje běžná česká domácnost stouply od roku 2020 o 3,8 %. Část inflace je zapříčiněna dovozem, jelikož vzrůstá inflace po celém světě. Zvýšila se cena u průmyslových výrobců ve světě. Ten zapříčinila oslabená výroba v době pandemie. Došlo k nedostatku výrobních komponentů (ČNB, 2022).

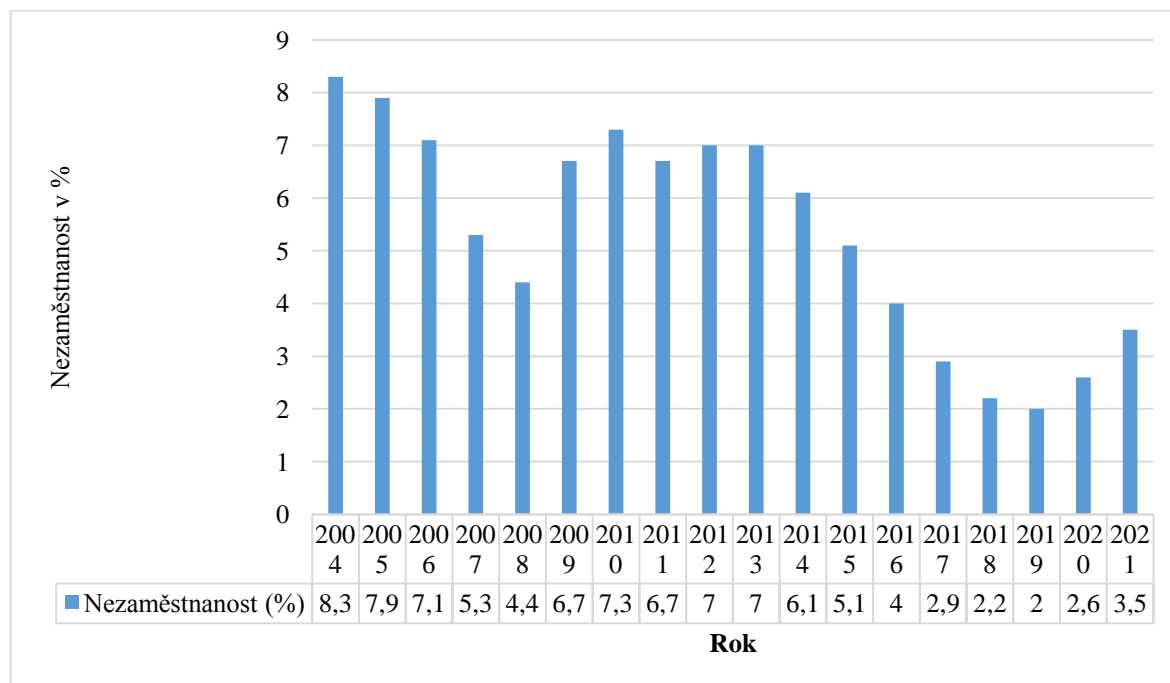
Podle studie České národní banky vliv na výši inflace a její pokračující stoupání je zapříčiněn růstem spotřebitelských cen a dalším zdražováním napříč zbožím a službami ve spotřebním koši. Tento jev se nazývá plošnost. Před začátkem pandemie byla výše inflace mírně nad tolerancí, i když se větší část položek ze spotřebního koše nacházela u hranice 2 %. Na konci roku 2021 došlo k navýšení u většiny položek ve spotřebním koši nad hranici 2 %. Podobný vývoj byl naposledy zaznamenán před začátkem velké recese v roce 2008 (Česká národní banka, 2022).

Došlo ke zdražení téměř všech položek. Výjimku tvořila jen cena elektřiny a plynu, kde vláda zavedla dočasné omezení daně z DPH. I tak se očekává, že se zdražení v budoucnosti nevyhnou. Až dvouciferné tempo růstu bylo zaznamenáno u oděvů, obuvi a automobilů (Česká národní banka, 2022).

4.1.3 Vývoj nezaměstnanosti v České republice v letech 2004–2021

Na grafu níže je zobrazen vývoj nezaměstnanosti v letech 2004–2021.

Graf 4: Nezaměstnanost v České republice v letech 2004-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Česká republika vykazuje za zkoumané období největší míru nezaměstnanosti v roce, kdy vstoupila do Evropské unie. Od roku 2004 se její míra začala postupně snižovat. Za poklesem stojí větší zájem o zboží a služby do států v Evropské unii, a tím větší poptávka po zaměstnancích. V roce 2008 se dostala na hodnotu 4,4 %. Poté je vidět dopad ekonomické krize a s ním spojený nárůst nezaměstnanosti, který se v roce 2010 vyšplhal na hodnotu 7,3 %. Do roku 2013 měla nezaměstnanost minimální výkyvy a držela se okolo hodnoty 7 %. Zapříčiněné dopadem krize a vládních opatření. Od roku 2014 nezaměstnanost začala opět klesat, a to až do roku 2019, kdy se dostala na své minimum za sledované období a to na 2 %. Od Roku 2020 nezaměstnanost důsledkem dopadů pandemie Covid – 19 a opět stoupá, v roce 2021 byl zaznamenán nárůst na hodnotu 3,5 %.

Vláda České republiky mírnila dopady krize pomocí programu Antivirus. Tento program spadá pod Ministerstvo práce a sociálních věcí. Z jeho výsledků vyplývá, že zatím bylo celkem k 11. 12. 2020 vyplaceno 21,8 miliard Kč. Podporu potřeboval každý čtvrtý zaměstnanec a každá čtvrtá firma. Z vyčíslených výsledků vyplývá, že podpora byla účelná. Nezaměstnanost se zvedla jen mírně. Ze zaměstnanců, kteří pobírali příspěvek, ukončilo pracovní činnost jen 5 %. Mezi nejvíce postižené odvětví se řadil zpracovatelský

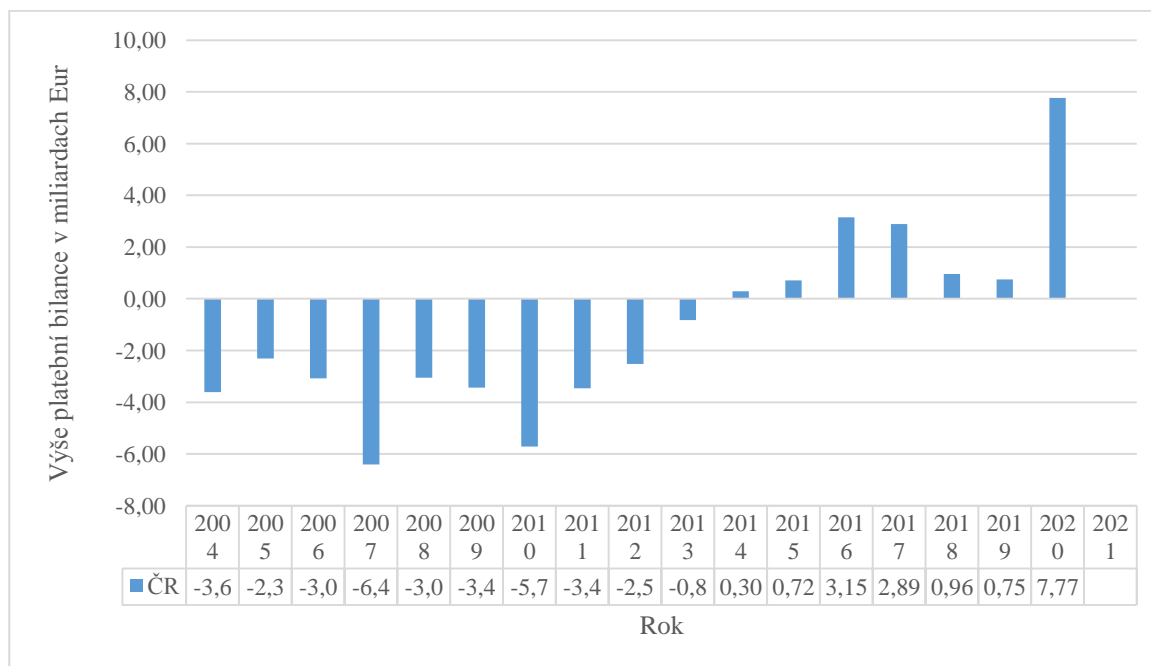
průmysl jako například automobilový průmysl, cestovní ruch, gastro služby a velkoobchod a obchod. K tomu to kroku muselo dojít. Jelikož stát v boji s Covid -19 přikázal buď přerušování provozu nebo úplné uzavření (MPSV, 2020).

Míra nezaměstnanosti v České republice se dlouhodobě řadí mezi jednu z nejnižších v Evropské unii. Povedl se jí mezi lety 2017 a 2020 pohybovala pod hodnotou 3 %. To je pod hranicí přirozené zaměstnanosti. V té době nebyl žádoucí její další pokles. Docházelo k neefektivitě, jelikož se na pracovní trh dostávaly osoby, které nemají dobrou pracovní morálku. Na konci roku 2018 bylo na trhu práce více jak 320 tisíc volných pracovních míst. S tím byly spojené problémy zaměstnavatelů ve stavebnictví, průmyslu, služby, ale i informačních technologiích (Finance, 2019).

4.1.4 Vývoj platební bilance v České republice v letech 2004–2021

Na grafu níže je zobrazen vývoj platební bilance v České republice v letech 2004–2021. Hodnoty byly převedeny z mil. eur na miliardy.

Graf 5 : Platební bilance v České republice v letech 2004–2021 v miliardách Eur

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

V grafu jsou uvedeny výsledky všech ekonomických transakcí, které se odehrály mezi Českou republikou a zbytkem světa od roku 2004 do roku 2020. Data za rok 2021 nebyli k 15. 2. 2022 k dispozici. Jedná se vždy o konečnou hodnotu za jednotlivý rok. Je zaměřena na rezidenty i nerezidenty (EUROSTAT)

Česká republika od roku 2004 vykazuje aktivní saldo. Jde o to, že export je větší než import. V grafu je vidět, jak od roku 2004 do roku 2013 platební bilance České republiky vykazovala schodek, tedy výdaje byly větší než příjmy. Můžeme také označit, že se jednalo o pasivní saldo. Od roku 2014 se hodnota platební bilance dostává do přebytku a tím jde o aktivní saldo. Hodnoty v roce 2014 a 2015 platební bilance dosahovaly nejbližší hodnotu k vyrovnanému poměru mezi exportem a importem. K tomu přispěla i míra inflace v České republice, ta za rok 2014 a 2015 vykazovala nejnižší hodnoty ze sledovaného období. ČNB tak svým jednáním snížila hodnotu české koruny a podpořila export a znevýhodnila import. Nejvyšších hodnot ze zkoumaného období dosáhla platební bilance v roce 2020. Stalo se tak v důsledku Covid-19. K tomu přispělo navýšení inflace, s jejíž pomocí ČNB cílí na zmírnění propadu růstu HDP v nadcházejícím roce.

Velká recese zasáhla ČR na jejím klíčovém místě. Jednalo se o její otevřenou ekonomiku vůči světu v oblasti zboží a kapitálových toků. Ke snížení negativních dopadů přispělo opatření v zemích, s nimiž ČR obchoduje. Obrat zahraničního obchodu v roce 2008 stagnoval a roce 2009 se v nominální hodnotě snížil o 15,7 %. Bylo poznamenáno odvětví, zaměřují se na cestovní ruch a automobilovou výrobu. Krize také zasáhla kapitálové toky. V roce 2009 byla výše přímých kapitálových investic do ČR o polovinu menší než v roce 2008. Jako příčina se označuje zastavení zahraničního kapitálu. Společnosti spíše splácely své pohledávky a nezavazovaly se do dalších úvěrů (ČSÚ, 2011).

Česká republika je exportně orientovaná ekonomika. Její služby a zboží mají zůstatkový přebytek. K tomu je hlavní hybnou silou vývoz strojů, dopravních prostředků a elektro-strojírenské výroby. Významný dopad na investice mají přímé zahraniční investice. Záporné hodnoty v platební bilanci znamenají, že byl vyšší vývoz služeb a statků do zahraničí (ECB, 2016).

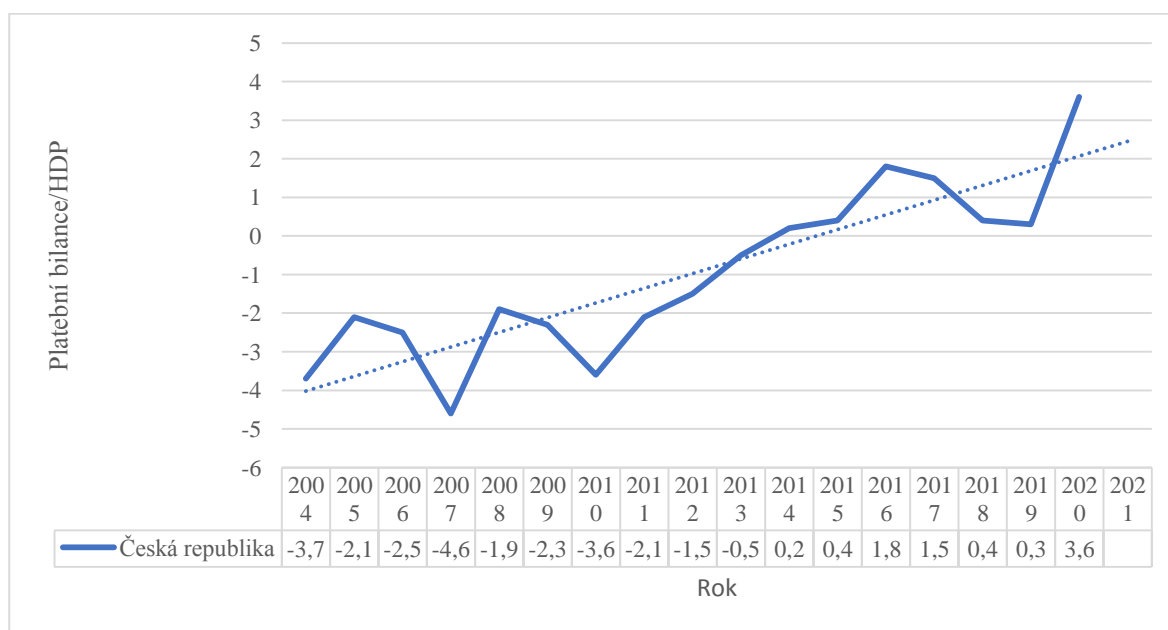
Podle předběžných propočtů ČNB skončila platební bilance za rok 2021 ve schodku, a to v hodnotě 12 785 miliard korun. Naopak v roce 2020 dosáhla platební bilance své nejvyšší hodnoty a to 203 509 miliard korun. Za tak velkým propadem stojí mezinárodní obchod se zbožím. Ekonomika ČR byla poznamenána nedostatkem materiálu pro výrobu. Automobilové odvětví ve velké míře doplatilo na celosvětový nedostatek čipů (Vejmělek, 2022).

Podle předběžných údajů vychází, že za rok 2021 neplatí pravidlo o tom, že ČR více vyváží, než dováží. To znamená, že se zahraniční obchod změnil na červená čísla.

K tomu přispěla vysoká cena ropy, zemního plynu a navýšené ceny vstupů. Export dosáhl meziročního navýšení o 13 %, ale import zaznamenal nárůst o 19,2 %. To vše mělo negativní dopad na schodek zahraničního obchodu ve výši téměř 1,46 miliardy korun (Konvička, 2022).

V grafu níže je uveden podíl HDP na výši platební bilance v letech 2004–2021.

Graf 6: Podíl HDP na výši platební bilance v České republice v letech 2004–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Státní dluh v České republice od roku 2004 do roku 2007 neustále meziročně narůstá o více než 10 %. V roce 2008 dosahoval částku 999,8 miliard Kč. V roce 2009 došlo k nárůstu částky a státního dluh na 1,1782 bilionů Kč. Poté se postupně navýšoval, dá se mluvit, že od roku 2012 se jeho nárůst zpomalil ve stagnaci, v roce 2014 došlo k snížení státního dluhu. K tomuto poklesu došlo pomocí oživení ekonomiky po období recese. V roce 2019 se dostal státní dluh na částku 1,6402 bilionu Kč. K velmi výraznému nárůstu došlo v roce 2020, kdy se částka státního dluhu výrazně zvýšila na 2,0497 bilionu Kč. Nárůst pokračoval i v roce 2021 na hodnotu 2,4657 bilionu Kč. I přes tak značné navýšení státního dluhu v roce 2020 se Česká republika v rámci srovnání zemí Evropské unie přiřazuje k zemím méně zadluženým (MFČR, 2022).

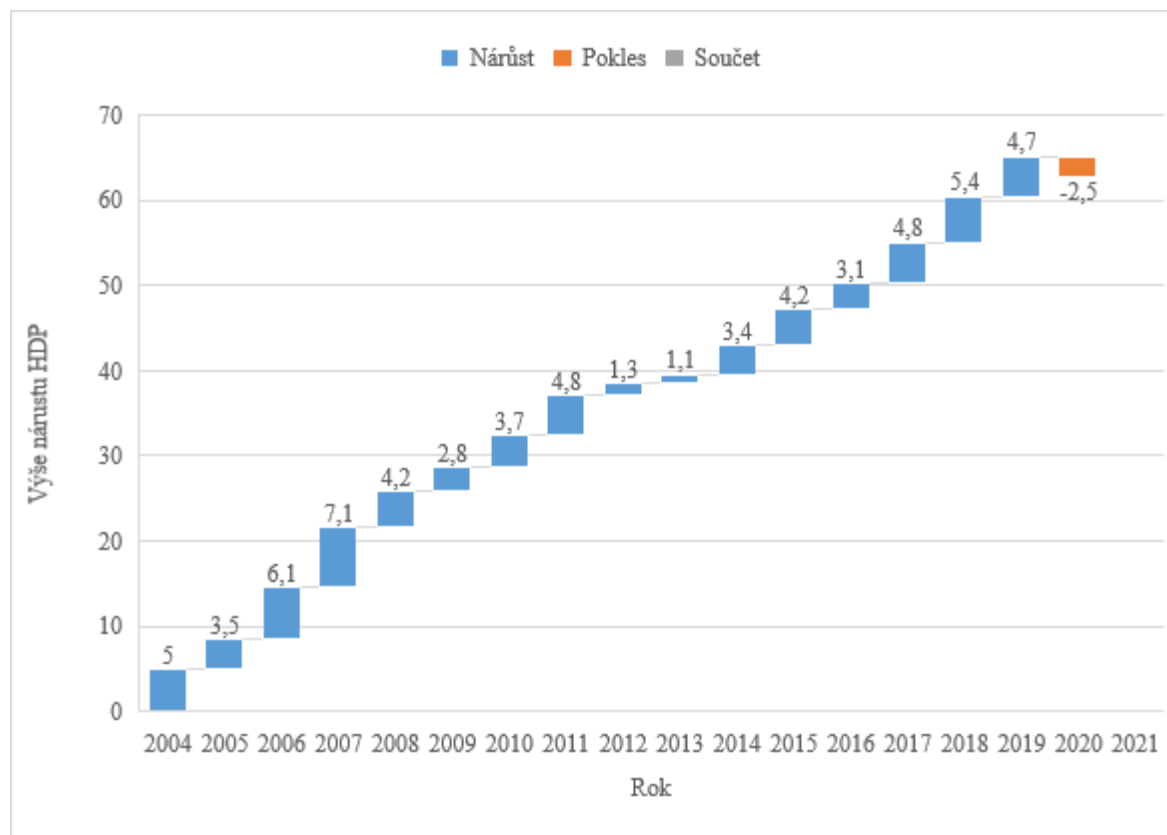
4.2 Vývoj makroekonomických ukazatelů pro Polskou republiku

Polská republika je středoevropská země. Jedná se o parlamentní republiku, v jejím čele stojí prezident. Používá vlastní měnu, která se označuje se přepočítává na 1 Polský zlotý. Ten vychází v poměru k české koruně na 5,27 Kč. Polská ekonomika se řadí mezi země světa s vysokými příjmy. V porovnání s jinými zeměmi světa se její nominální hodnota HDP pohybuje kolem dvacáté příčky. Polská republika je součástí mnoha národních společenství, mezi nimiž je Evropské unie, Severoatlantická aliance (NATO), Organizace Spojených národů (OSN), je členem Světové obchodní organizace (WTO), členem Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD). V regionální spolupráci je důležité členství ve Visegrádské čtyřce. Ta je známá pod zkratkou V4 a jde o propojení Polska, Česka, Maďarska a Slovenska (Businessinfo, 2022).

4.2.1 Vývoj HDP v Polské republice v letech 2004–2021

V grafu níže je uvedena změna HDP v letech 2004–2021 v Polské republice.

Graf 7: Roční změna HDP v Polsku v letech 2004-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Z grafu s výší HDP na jednoho obyvatele je vidět, jak se jeho hodnota postupně v čase zvyšovala. Nejvyšší zaznamenaný údaj je z roku 2006 a nárůst o 6,1 a v roce 2007 o 7,1. Ekonomice se velmi dařilo. Poté přichází mírné zpomalení v roce 2009. V roce 2010 a 2011 opět narůstající hodnota. V roce 2012 a 2013 zaznamenala ekonomika nejnižší nárůst za sledované období, a to v průměrné roční výši 1,15. Od roku 2014 ekonomika prosperovala a hodnota růstu narůstala až do roku 2019 kdy zaznamenal nárůst o 4,7. V roce 2020 přichází změna, a to propad o 2,5. To je poprvé u Polské republiky od vstupu do EU.

Po vstupu do Evropské unie zaznamenala Polská republika mnoho změn, jako je otevření hranic a vstupu do jednotného evropského trhu. Větší dostupnost a méně papírování při obchodování na evropském trhu se projevilo růstem spotřeby, přísunem zahraničních investic a nárůstem zahraničního exportu. Příznivý vliv na ekonomiku měl i prosperující stav na světových trzích. V následujících letech až do roku 2007 než vypukla finanční krize, Polsko vykazovalo každoročně silný růst kolem 6 %. Dokonce výše růstu HDP v Polsku byla o 3% body vyšší, než byl průměr v Evropské unii. Polská republika si zvolila cestu, kdy se rozhodla naplno využít potenciál Evropské unie. S rostoucí domácí poptávkou se zvyšovala spotřeba domácností. Polská republika se stala vhodnou zemí pro příliv zahraničních investic. Šlo o velkou poptávku po importu a stále se zvyšující export. S rostoucími zisky si firmy mohly dovolit více investovat. To vše vedlo k růstu fixního kapitálu (Businessinfo, 2022).

Polská republika jako jediná země v rámci Evropské unie, vykázala za rok 2009 kladný hospodářský růst. K tomu částečně přispěla menší míra otevřenosti obchodu se zahraničím, dobrá výchozí pozice finančního sektoru a dobré načasování oslabení měny. Jako další výhoda je, že Polská republika ale i Česká republika jako jedny z mála v EU zvolily postup volnější fiskální politiky. Zároveň Polská vláda přistoupila k výdajovým škrtnům. Před krizí v roce 2009 patřila polská ekonomika k sedmé nejsilnější v rámci EU. K tomu přispěla restrukturalizace ekonomiky a obchodu a značný příliv zahraničních investic (ECB, 2009).

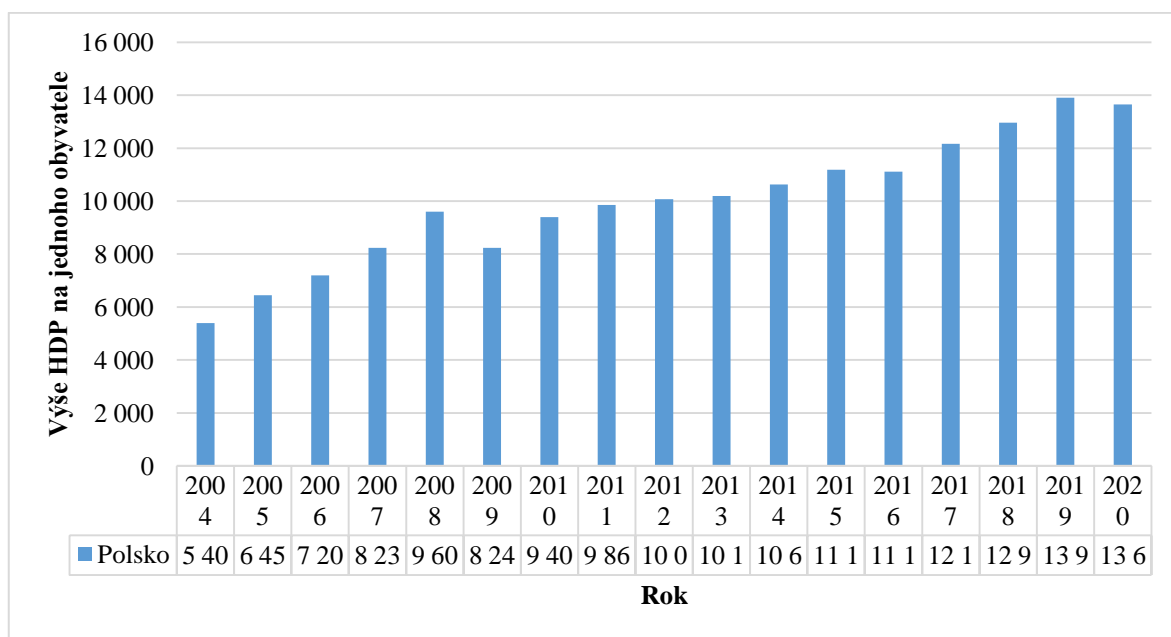
V roce 2019 se celosvětově dynamika HDP držela nízko a docházelo k zpomalování globální poptávky. To vedlo k poklesu činnosti v průmyslovém sektoru. Výhodou je, že služby se zatím s propadem nesetkaly. Opatření vlády pomohlo k zvyšování zaměstnanosti a zvyšování mezd. To mělo za následek zvýšenou poptávku

a růst spotřeby. Pozitivní dopad na vývoj HDP měly rostoucí výše investic do podniků (NBP, 2019).

V roce 2020 kleslo v Polsku HDP o 2,8 %. Stalo se tak v důsledku pandemie Covid-19. Vláda se snažila dopad zmírnit a zavedla opatření Tarcza Antykryzysowa. Jejich cílem je podpora firem proti úpadku a snížení míry nezaměstnanosti. Toto opatření si vybralo svou daň zvýšením státního schodku na 6,9 % HDP (Businessinfo, 2021).

V grafu níže je uvedena výše HDP na jednoho obyvatele v letech 2004–2021.

Graf 8: Výše HDP na jednoho obyvatele v Polské republice v letech 2004–2021

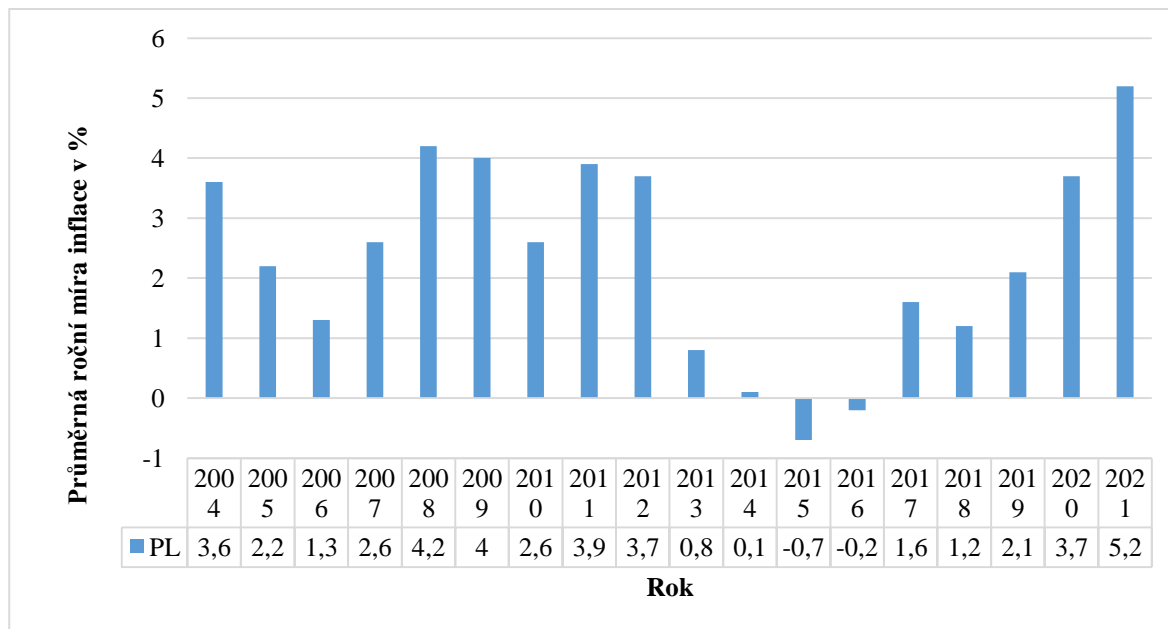

Z grafu se dá vyčíst, jak hodnota HDP na jednoho obyvatele v Polské republice v letech 2004–2021 narůstala. Propad byl zaznamenán až v roce 2009, ten je spojený s dosažením menšího ročním nárůstem u výše HDP. Jedná se o dopad Velké recese, který se projevil sníženou poptávkou.

4.2.2 Popis inflace v Polské republice v letech 2004–2021

Graf znázorňuje popis inflace v Polské republice v letech 2004–2021.

Graf 9: Míra inflace v Polské republice v letech 2004-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Míra inflace v Polsku po vstupu do Evropské unie byla velmi kolísavá. V roce 2004 hodnota poklesla na 3,6 % a v roce 2006 se dostala na hodnotu 1,3 %. Od roku 2007 začala stoupat a v roce 2008 byla na hodnotě 4,2 %. Růst byl zapříčiněn adaptací na Evropskou unii a poté dopadem světové finanční krize. V roce 2009 poklesla na hodnotu 4,0 %. Rok na to se dostala na stejnou hodnotu jako v roce 2007 a to 2,6 %. Rok 2011 přinesl nárůst, ale ne tak velký jako v roce 2008. Inflace se dostala na hodnotu 3,9 %. V následujícím roce 2012 mírně klesla na 3,7 %. V roce 2013 přišel zlom na hodnotu 0,8 %, ten pokračuje až do roku 2016, kdy jsou hodnoty minimální. V roce 2015 a 2016 zažilo Polsko mírnou deflací. V roce 2017 se dostává na hodnotu 1,6 % a opět začíná stoupat vzhůru. Následující rok opět propadl na 1,2 %. Následoval další růst, který pokračuje až do roku 2021, kde se dostal na hodnotu 5,2 %. Jednalo se o nejvyšší hodnotu za sledované období. Jde o důsledek ekonomické krize zapříčiněné pandemií Covid – 19 a její dopad.

Národní polská banka má jako hlavní úkol od roku 2003 udržet stabilní měnovou politiku. Rada pro měnovou politiku vytyčila jako cíl stabilizovat inflaci na úroveň 2,5 %. Připouští se možná odchylka ve výši plus minus jeden procentní bod (NBP, 2019).

V roce 2009 Polská republika zaznamenala nárůst míry inflace z důvodu zvýšení regulovaných cen. Nepříjemně se projevil oslabení měny zlotý ke konci roku 2008 a začátkem roku 2009. Polská republika se držela s hodnotami nad inflačním cílem. Polská národní banka v lednu 2009 svolila dřívější splacení dluhopisů NBP. Další její krok byl snížit míru povinných minimálních rezerv s platností od května 2009 (ECB, 2009).

V roce 2019 Polská centrální banka (Narodowy Bank Polski– NBP) schválila strategické rozhodnutí o navýšení zásob se zlatem o 100 tun, tím se zvýšila zásoba na 228,6 tun. Toto rozhodnutí bylo učiněno jako podpora pro posílení finanční bezpečnosti země (Businessinfo, 2022).

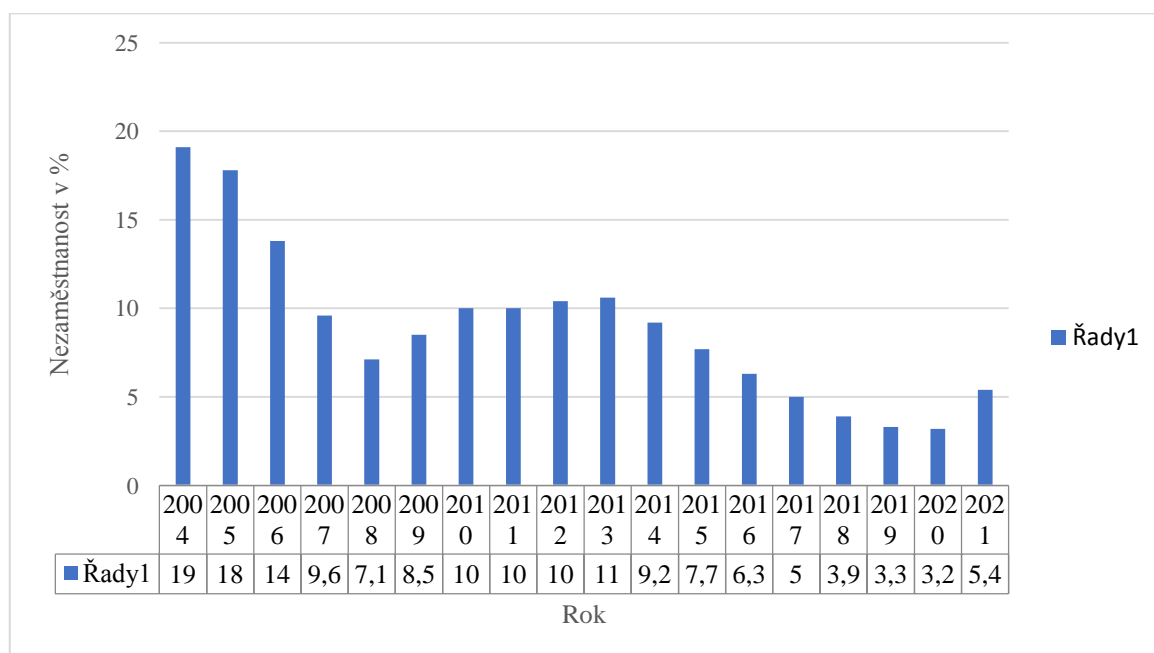
Inflaci v roce 2019 ovlivnilo velké využití výrobní kapacity. Naopak se zmenšila hodnota čistého exportu v poměru růstu výše HDP. Změnu zaznamenal zahraniční obchod, kde došlo k poklesu dovozu a zvýšení vývozu. K zvýšení inflace přispěl výrazný nárůst cen a snížený zájem u vybraných zemědělských produktů (NBP, 2019).

V roce 2020 pokračoval nárůst inflace. Bylo tomu i z důvodu nižší ekonomické aktivity. Nárůst pomohla zmírnit větší stabilita trhů ve světě. Například cena pohonných hmotů nárůst u nepotravinářských potravin jako jsou boty a oblečení (NBP.PL, 2020).

4.2.3 Vývoj nezaměstnanosti v Polské republice v letech 2004–2021

Graf znázorňuje popis inflace v Polské republice v letech 2004–2021.

Graf 10: Nezaměstnanost v Polské republice v letech 2004-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Polská republika má dlouhodobý problém s vysokou mírou nezaměstnanosti. Při vstupu do Evropské unie byla na své nejvyšší hodnotě a to 19,1 %. Do roku 2008 se povedlo nezaměstnanost snížit na hodnotu 7,12 %. V důsledku finanční krize začala nezaměstnanost postupně narůstat. Již se ale nejednalo o strmý nárůst. V roce 2013 se dostala na hodnotu 10,6 %. Zde se vývoj otočil a nezaměstnanost opět začala klesat, až se dostala v roce 2020 na hodnotu 3,2 %. V roce 2021 přichází znovu obrat a nezaměstnanost vystoupala na 5,4 %. Ten to skok v nezaměstnanosti je způsobený Pandemií Covid – 19 a jejím dopadem na ekonomickou situaci státu.

Tarcza Antykryzysowa česky Protikrizový štít je polský vládní program v boji s pandemií Covid – 19. Jeho cílem je podpora firem proti úpadku a snížení míry nezaměstnanosti. Tento program již poskytl více než 212 miliard zlotých na podporu pracovních míst a hospodářství. Svou činnost zaměřuje do pěti skupin a k nim pět pilířů. Jedná se o ochranu a udržení pracovních míst, financování podnikatelů, zdravotnictví, finanční instituce a podpora veřejných investic. Dochází k odhadům o potřebné částce ve výši 312 miliard PLN. Polská republika nabízí pomoc v rámci Protikrizového štítu zemědělcům, stavebnictví. U zemědělců se jedná například o možnost poskytnutí vouchery za ubytování nebo poskytnutí nemocenské. Ve stavebnictví je možnost o prominutí pohledávek (Služba Polské republiky, 2020).

Polská republika má plán, jak snížit a udržet nezaměstnanost, ten se nazývá Polski ład, ten se překládá do češtiny jako Polský řád. Jedná se o plán rozvoje země na dalších deset let. Nabízí 500 000 nových pracovních míst a s ním i vyšší mzdy. Ten to plán byl financován z rozvojových dluhopisů země a evropského Fondu obnovy (Ład, 2020).

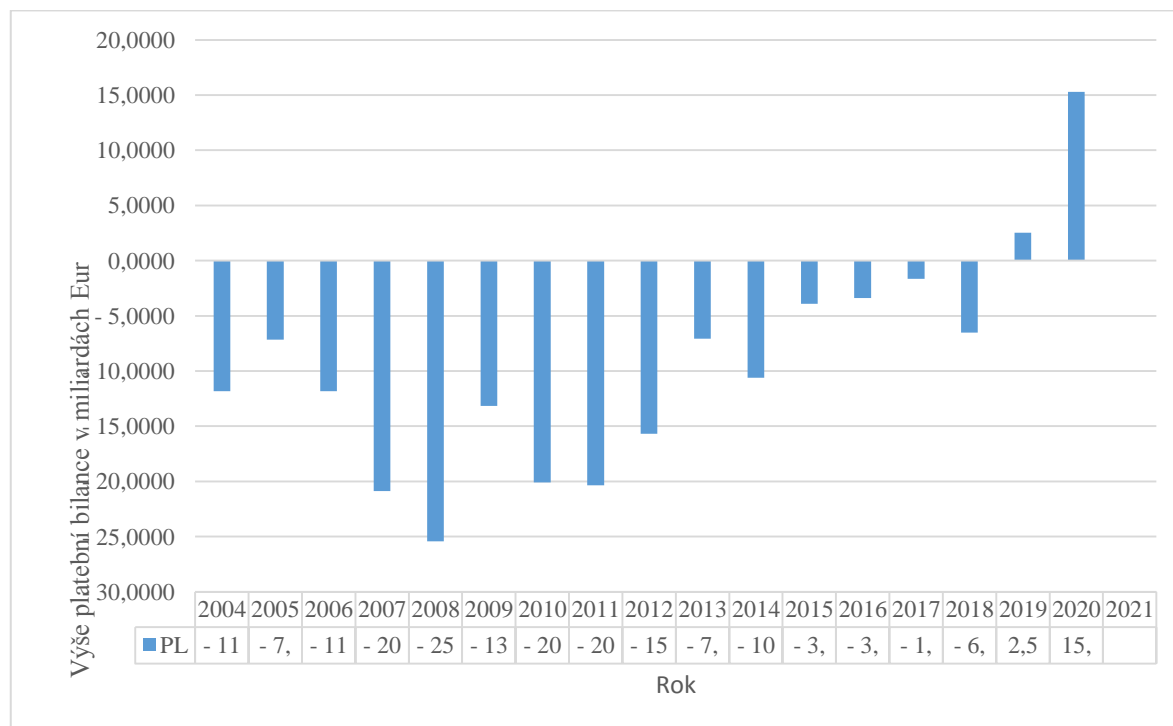
V Polsku se používá údaj Registrovaná nezaměstnanost, spadá pod Ministerstvo rodiny, práce a sociální politiku. Z jeho statistiky plyne, že ke konci roku 2008, bylo na úřadě práce 1 473, tis. obyvatel. To bylo v porovnání s rokem 2007 pokles o 272,8 tis. osob. Jednalo se o 15,6 % osob. Naposledy mělo Polsko tak nízkou míru nezaměstnanosti v roce 1998. V roce 2008 bylo na úřadě registrováno z důvodu propuštění 41 000 osob (MPPS).

Polská republika má snahu o udržení co nejnižší míry nezaměstnanosti. Vyšší míra nezaměstnanosti má negativní dopad na společnost. Je proto snaha ze strany státu o co nejnižší propuštění v důsledku hospodářství.

4.2.4 Vývoj platební bilance v Polské republice v letech 2004–2021

Graf znázorňuje popis platební bilance v Polské republice v letech 2004–2021

Graf 11: Výše platební bilance v Polské republice v letech 2004–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Míra platební bilance je důležitý ukazatel pro mezinárodní trh. Platební bilance v Polské republice do roku 2018 vykazovala záporné hodnoty. Je vidět, že se hodnoty průběžně měnily.

Polská republika vykazuje po většinu času platební bilanci ve schodku. Je to tím, že import do Polské republiky obsahuje z velké části převážně zboží. Toto zboží ale není určeno primárně ke spotřebě v zemi, nýbrž je využito pro modernizaci státu. V tomto smyslu má schodek pozitivní význam. Pomáhá zemi k ekonomickému rozvoji, protože polský trh se specializuje na produkci stojů, automobilový průmysl a těžbu nerostných surovin (Statista, 2021).

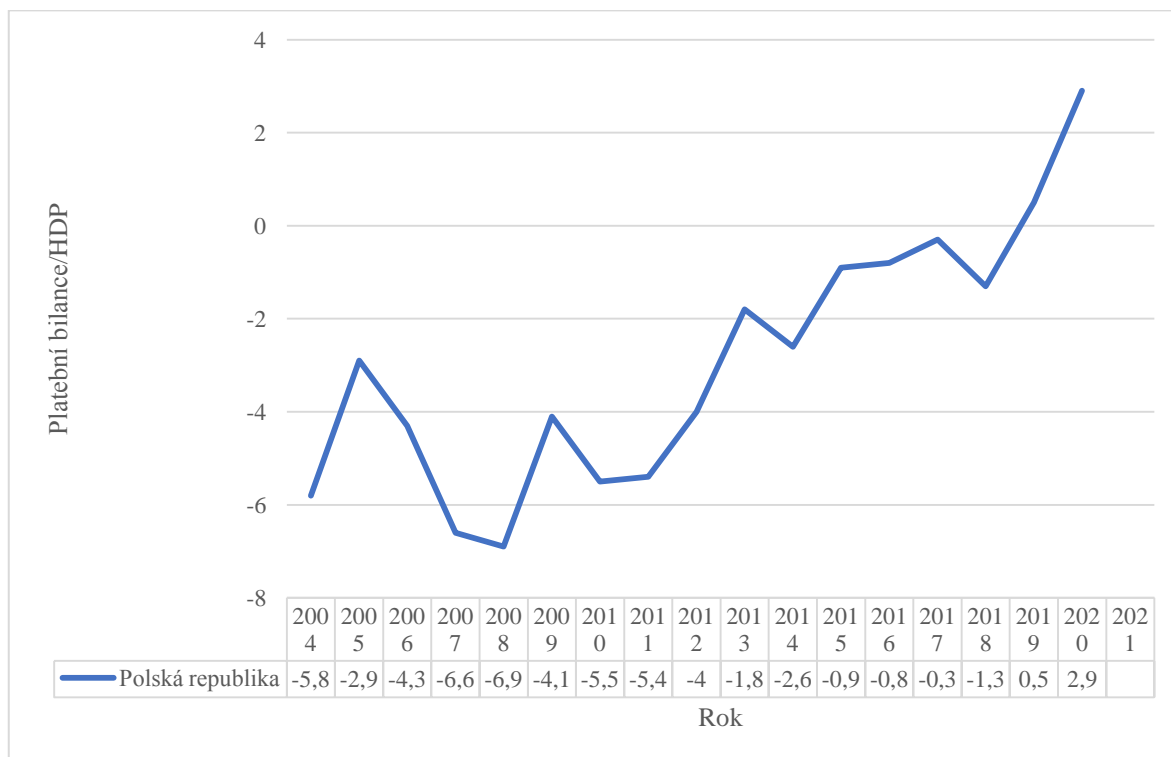
Velká část mezinárodního obchodu Polska probíhá v rámci EU. Z toho nejvyšší částka připadá na Německo jak v exportu, tak i v importu. Polská republika se specializuje na vývoz strojírenského průmyslu, ten se pohybuje na úrovni 38 %, na druhém místě se Polská republika specializuje na vývoz chemického průmyslu, v této kategorii vedou léky a farmaceutické výrobky. Na třetí místo v pořadí se řadí zemědělství a potravinářský průmysl, kde vyniká vývoz masa do Evropské unie (Statista, 2021).

V letech 2014–2019 se poměr veřejného dluhu k HDP v Polsku snížil o více než 4 %. V roce 2019 byla výše Státního dluhu Polské republiky v zadlužení 46 % HDP výkonu polské ekonomiky. V roce 2021 dosáhl dluh částky 1,5 bilionu zlotých v přepočtu na českou měnu znamená schodek výši 9 bilionů korun, jde o 64,6 % HDP. Jedná se o nejvyšší dosaženou výši v dějinách Polské republiky. Za dva roky se státní dluh zvedl o 18,7 %. To řadí Polsko mezi země s větší zadlužeností. K tomuto navýšení přispěla krize s Covid – 19. Takto velké navýšení státního dluhu posouvá Polskou republiku vzad. Vzdaluje se od hodnot České republiky. Výše státního dluhu se přibližuje k zemím s nižší životní úrovní. Pořád je, ale dluh Polské republiky nižší než průměr státního dluhu v Evropské unii, který činí 79,3 %.

Výpočet podle Eurostatu ve výši dluhu 3/5 polského HDP, přesahuje hodnotu Ústavního prahu v Polské republice. Výsledek Polské republiky je nižší, jelikož nezapočítává instituce Bank Gospodarstwa Krajowego anebo Polský rozvojový fond. Přes tyto instituce Polská republika čerpá peníze k boji s pandemií Covid – 19. V Polské republice je v ústavě z roku 1997 ustanovena maximální výše HDP vůči státnímu dluhu na tři úrovně a s každou úrovní přichází nápravná opatření. První úroveň je ve výši 50 %. Toto pravidlo bylo pozastaveno zavedením výdajového pravidla, aby nemuselo dojít k opatřením vyplývajícím z ústavy. Nyní dochází k jeho pozastavení na 55 % a 60 %. Po překročení střední hranice 55 % je vláda povinná nezvyšovat platy státních zaměstnanců, zvýšit důchody podle inflace a dojde ke zmrazení u vybraných rozpočtů. U třetí hranice se 60 % je vláda nucena seškrtnat výdaje, aby rozpočet nedosáhl schodku.

V Polské republice u výpočtu státního dluhu dochází k rozporu. Jako objektivnější se berou data z šetření Eurostatu, jelikož mezi daty vykázanými Polskou republikou a Eurostatem dochází k rozdílu. Protože existují dvě definice pro výpočet státního dluhu, má Polská republika snahu o změnu stanoveného vládního dluhového limitu a sjednocení výpočtu dluhu s evropským standardem. Zde dochází k rozdílným názorů politiků, veřejnosti a občanů, zda rozhodnutí učinit (BUSINESS INSIDER, 2020)

Graf 12: Podíl HDP na výši platební bilance v letech 2004–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Z grafu, na kterém je znázorněn podíl HDP na výši platební bilance. Je vidět vývoj za sledované období v Polsku. Ten zaznamenal výrazný pokles v roce 2007 a 2008. Následující roky s mírným kolísáním rostl. Data za rok 2021 nebyla k datu 8. 3. 2022 k dispozici.

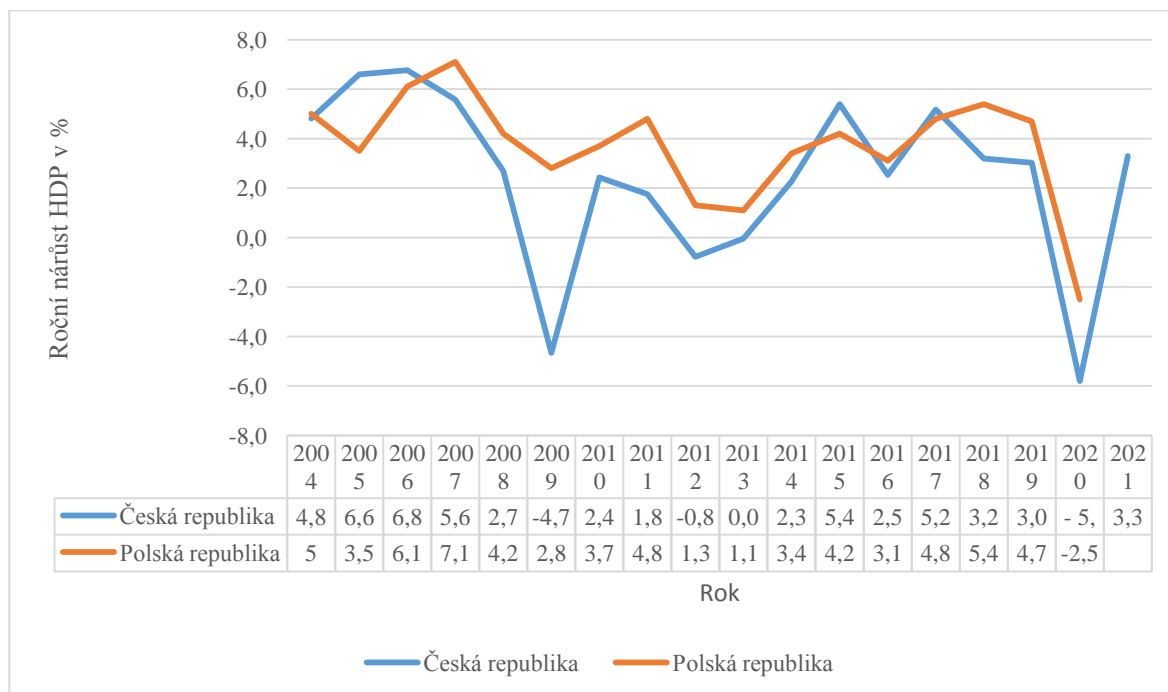
4.3 Srovnání České a Polské republiky v letech 2004–2021

V této části práce jsou vybrané makroekonomické ukazatele za Českou i Polskou republiku sjednoceny do jednoho grafu, který ukazuje, jak se jejich vývoj průběžně měnil v čase. Průběh hodnot je popsán a okomentován.

4.3.1 Srovnání HDP v České a Polské republice v letech 2004–2021

Graf znázorňuje srovnání HDP v České a Polské republice v letech 2004–2021.

Graf 13: Roční změna HDP v České a Polské republice v letech 2004–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

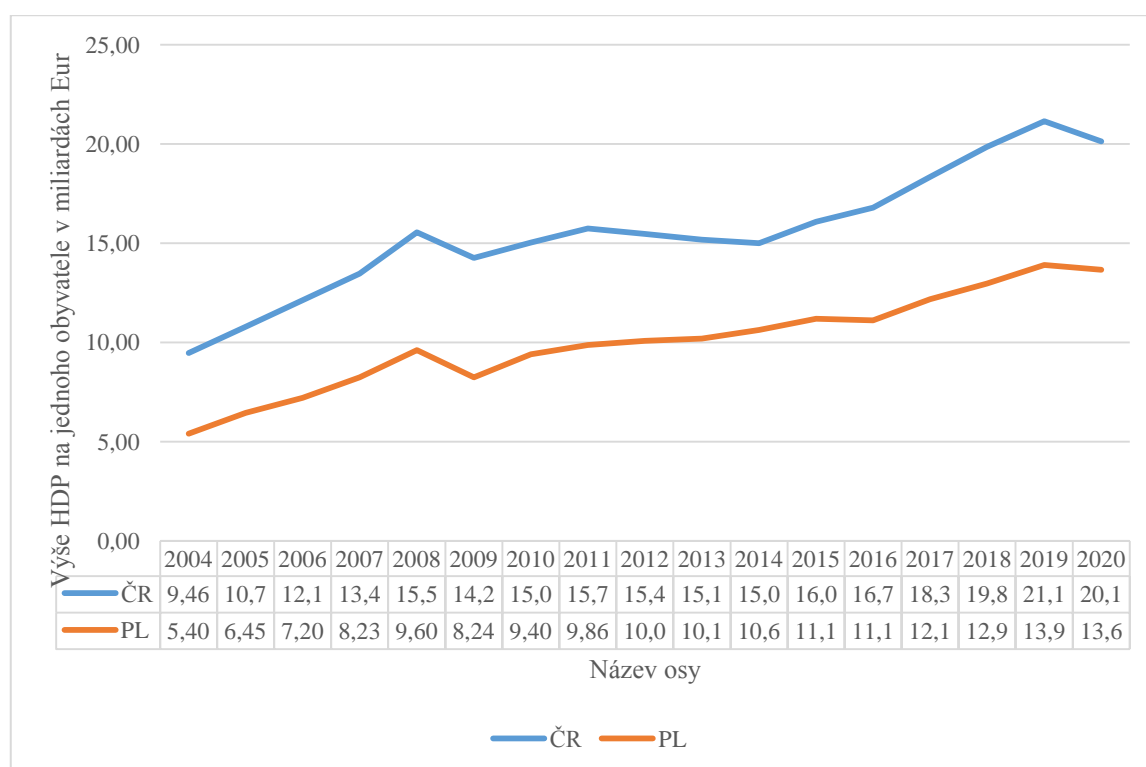
Z grafu výše je na první pohled vidět, jak byly hodnoty České a Polské republiky za zkoumané období rozdílné.

Největší odchylka je zaznamenána mezi roky 2008 a 2013, jedná se o dopady Velké recese a jejího působení na vybranou zemi. Polská republika zaznamenala ve srovnání s Českou republikou mnohem menší odchylky. Česká republika pocítila menší propad ekonomiky už v roce 2007 a ten pokračoval až do roku 2009. Jednalo se o pokles ve výši 4,7 %. Polská republika zaznamenala snížení výkonu ekonomiky v roce 2008. Nejednalo se o tak významný propad jako v České republice. Polská republika vykazovala velmi dobré ekonomické výsledky, její ekonomika v 2007 zaznamenala nejvyšší nárůst a to o 7,1 %. Jedná se o nejvyšší roční nárůst za sledované období jak v Polské, tak i v České republice. V 2010 se Česká republika více přiblížila na úroveň Polské republiky. V 2012 se Česká republika opět dostala do záporných hodnot, a to propad o - 0,8 %. Menší pokles zaznamenala i Polská republika. V následujících letech se obě země nacházely v období růstu, ten vyvrcholil v roce 2019. V roce 2020 přišel pro obě země strmý propad. Česká republika vykázala propad ve výši -5,8 %. Polská republika zaznamenala podobný propad. Jen její situace v roce 2019 zaznamenala vyšší růst než v České republice. Pro rok 2021 nejsou k datu 1. 3. 2022 dostupná oficiální data. Odhad pro Českou republiku predikuje nárůst na 3,3 %.

Z výsledků Eurostatu vychází, že Pandemie Covid – 19 se na ekonomikách velmi negativně podepsala. Světový obchod zaznamenal propad ve výši 5 %. V Evropské unii se snížilo reálné HDP o 6,2 %. Česká republika vyšla jako jedna z více zasažených zemí, je u ní zaznamenán větší dopad než v Polské republice. Jak Česká, tak i Polská republika mají převážnou část svého vývozu orientovanou do Německa. Německá ekonomika vykázala za rok 2020 propad ekonomiky ve výši -4,9 % (O pojištění, 2021).

Graf znázorňuje výši HDP na jednoho obyvatele v České a Polské republice v letech 2004–2021.

Graf 14: Výše HDP na jednoho obyvatele v České a Polské republice v letech 2004 – 2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

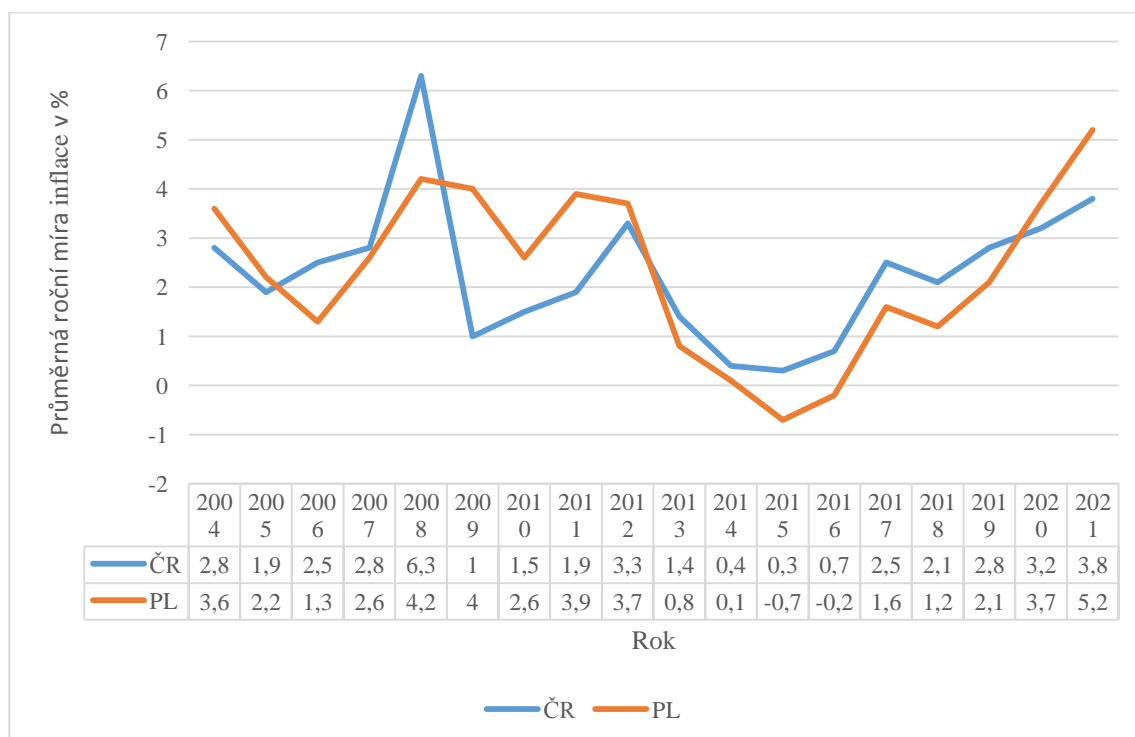
V tomto grafu byly použity údaje v mil. EUR získané z databáze Eurostatu, aby bylo možné provést srovnání vzhledem k rozdílným měnám České a Polské republiky. Na průběhu hodnot vidět, jak se vývoj vyvíjel velmi podobně za celé zkoumané období. Největší rozdíl je v dosažené výši HDP na jednoho obyvatele, kdy se Česká republika dostala z hodnoty 9 460 na 20 120 mil. eur a Polská republika z 5 400 na 13 650 mil. eur. Dá se konstatovat, že výše HDP na jednoho obyvatele v Polsku je o polovinu menší než

v České republice. Z toho je vidět, že na jednoho občana České republiky vychází více peněz, proto ze srovnání vychází lépe Česká republika. Data jsou uvedené jen do roku 2020. Dne 1. 3. 2022 nebyly k dispozici.

4.3.2 Srovnání inflace v České a Polské republice v letech 2004–2021

Graf znázorňuje průměrnou roční míru inflace v České a Polské republice v letech 2004–2021.

Graf 15: Průměrná roční míra inflace v České a Polské republice v letech 2004-2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Česká republika při vstupu do EU zaznamenala mírný pokles inflace. Ve srovnání s Polskou republikou u ní docházelo k výraznému rozdílu ve vývoji v roce 2008. Do té doby měla průměrnou míru inflace na úrovni 2,5 %. Dopadem Velké recese se její míra inflace zvýšila jednou tolik, a to na hodnotu 6,3 %. V roce 2009 přišel prudký propad na hodnotu 1 %, inflace pomalu stoupala a v roce 2012 se vyhoupla na hodnotu 3,3 %. Poté se vývoj ustálil až do roku 2015, kdy se inflace dosáhla nejnižší hodnoty. V dalších letech zaznamenala nárůst inflace s mírným výkyvem v roce 2018 už jen stoupala, v roce 2021 vykázala hodnotu 3,8 %.

Ten byl ve srovnání s ČR vyrovnanější. Největší inflační rozdíl zaznamenaly země v roce 2009. Vyše jejich inflace dosahuje rozdílu 3 %.

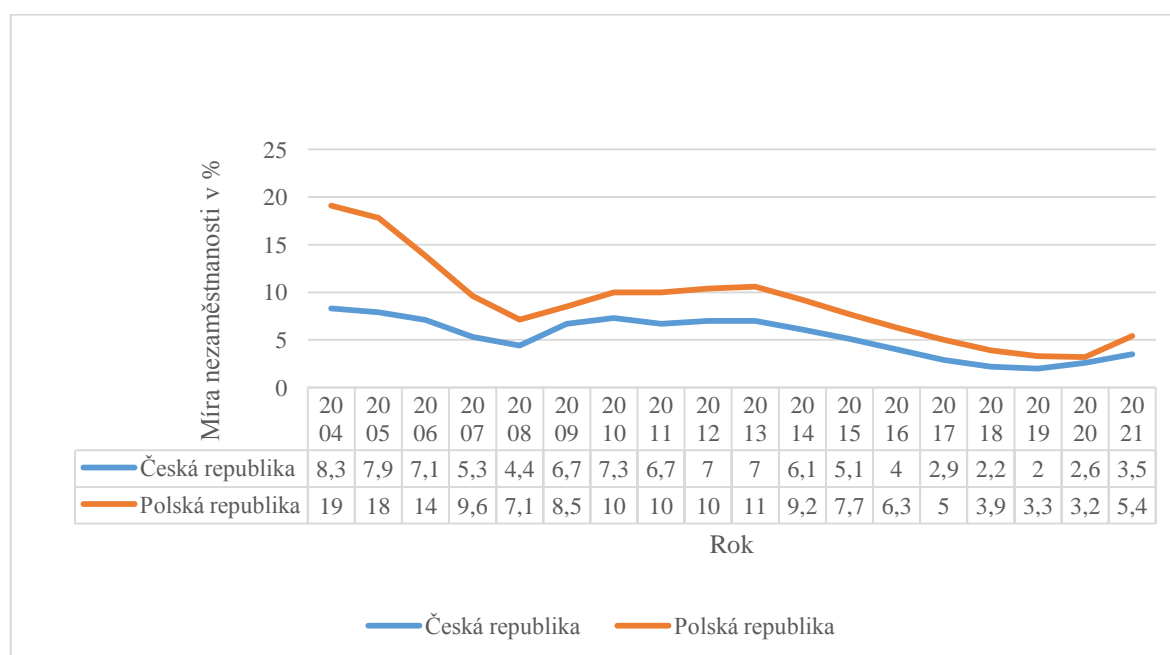
Polská republika vstoupila do EU s větší mírou inflace než ČR, také její míra inflace zaznamenala větší pokles než míra inflace v ČR. Klesala do roku 2006, kde se dostala na hodnotu 1,3 %. Do roku 2008 byl zaznamenán nárůst na hodnotu 4,2 %. Ta je mnohem nižší než v ČR. Vyšší míra inflace se držela až do roku 2012. V roce 2015 se inflace dostala na nejnižší hodnotu za sledované období. V roce 2015 a 2016 se jednalo v Polské republice o deflaci. Od období deflace už inflace jen narůstala s mírným propadem v roce 2018. V roce 2020 začala inflace prudce narůstat. Dalo by se konstatovat, že Polské republice se více vede přiblížení ke stanovené míře inflace.

Průměrná míra inflace za sledované období byla v České republice 2,28 % a u Polské republiky 2,32 %. Dá se konstatovat, že výše úrovně inflace vychází v obou zemích v průměru téměř stejně. Rozdíl je v přístupu výše inflace v rozmezí Velké recese. Každá země zvolila podle svých možností jinou strategii. Polská republika se řadí v rámci EU jako země, která nejlépe zvládla velkou recesi. Dá se tedy konstatovat, že její míra inflace byla vhodně zvolená.

4.3.3 Srovnání nezaměstnanosti v České a Polské republice v letech 2004–2021

Z grafu je patrné, že po vstupu do EU zaznamenaly obě země znatelné snížení nezaměstnanosti.

Graf 16: Nezaměstnanost v České a Polské republice v letech 2004–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Míra nezaměstnanosti klesala až do roku 2008, kdy se začal projevovat vliv hospodářská krize. Jejím dopadem se v obou státech nezaměstnanost zvedla, ale v mnohem menší míře, než tomu bylo před vstupem do EU. Po roce 2008 zaznamenaly obě země mírný nárůst nezaměstnanosti, ten se držel až do roku 2013. Od roku 2014 došlo v obou zemích opět k poklesu nezaměstnanosti, a to až do roku 2019. Od roku 2019 v důsledku pandemie Covid – 19 výše nezaměstnanosti v České republice opět narůstá. V roce 2020, kdy obě země zaznamenaly nárůst inflace a propad ekonomiky je snaha o snížení nezaměstnanosti. Data z roku 2021 ukazují strmější nárůst nezaměstnanosti v Polské republice.

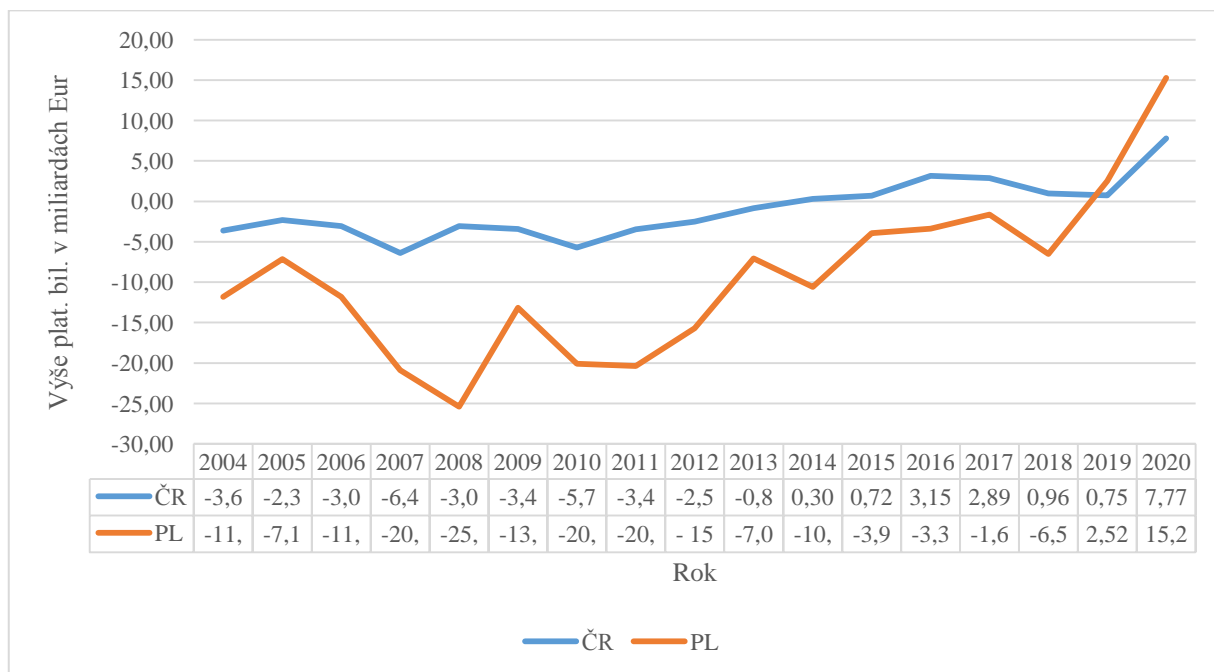
Z grafu je také vidět, že Polská republika vykazovala nejvyšší míru nezaměstnanosti v roce 2004. V roce 2019 dosáhla Česká republika na hodnotu 2 %, což je nejnižší míra nezaměstnanosti za sledované období. V roce 2020 se nezaměstnanost v Polské republice o hodnotě 3,3 % nejvíce přiblížila hodnotě v České republice, ta dosahovala hodnoty 2,6 %. Na grafu nezaměstnanosti obou zkoumaných států je vidět, jak velkého progresu dosáhla Polská republika za zkoumané období do roku 2020. Povedlo se jí snížit vysokou míru nezaměstnanosti na průměrné hodnoty Evropské unie. Česká republika má v Evropské unii jednu z nejnižších nezaměstnaností.

Česká republika se řadí mezi země s nízkou mírou nezaměstnanosti. Zde má výhodu ve srovnání s Polskou republikou. Polská republika ale ukázala, že umí svou míru nezaměstnanosti snížit a přiblížit se hodnotám České republiky. Zároveň Polská republika má Polski ład, kde jsou zahrnuté plány na nová pracovní místa.

4.3.4 Srovnání platební bilance České a Polské republiky v letech 2004–2021

Graf srovnávající platební bilanci České a Polské republiky v letech 2004–2021. Částky byly převedeny z mil. eur na miliardy.

Graf 17: Platební bilance České a Polské republiky v letech 2004–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

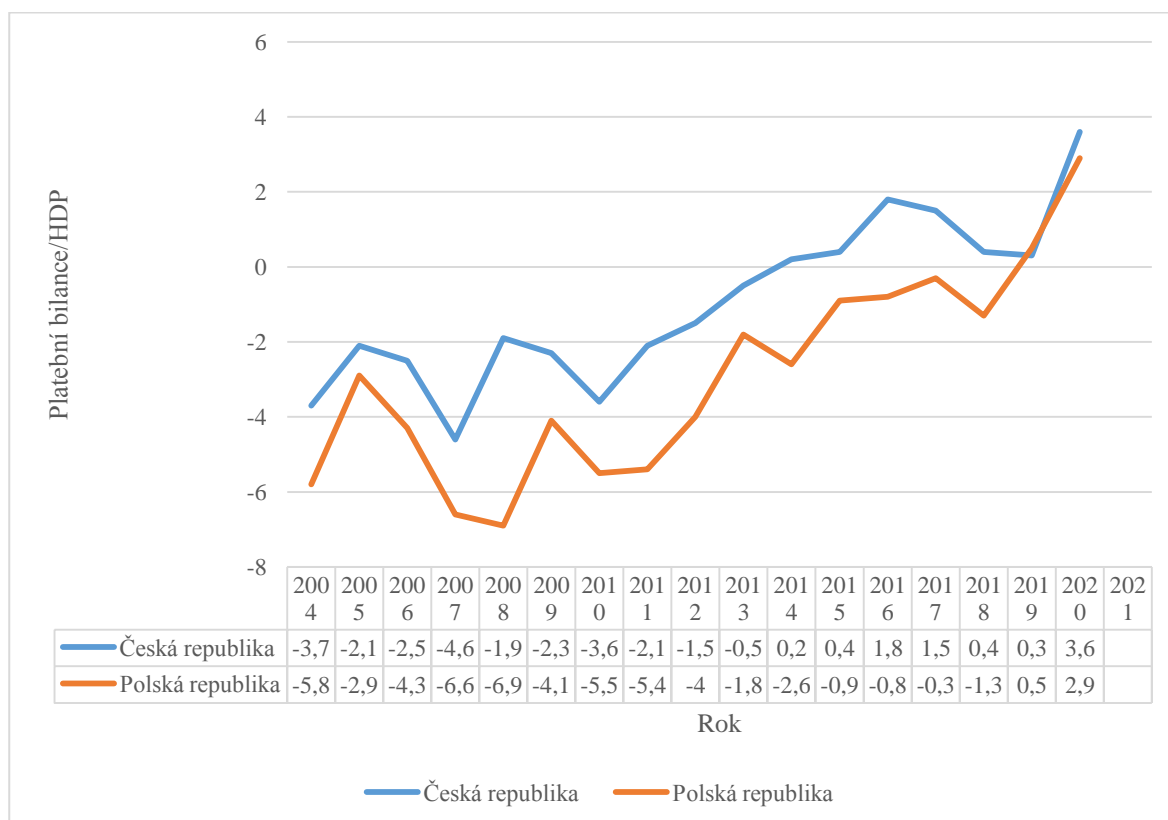
Z grafu výš je vidět, že bilance České republiky měla za dané období menší výkyvy než Polská republika. Její vývoj probíhal rovnoměrněji. U České republiky je stále vidět rostoucí tendence až do roku 2019, kdy stoupala strmě vzhůru. Jsou zaznamenány jen mírné výkyvy a propady v roce 2007 a 2010. Ty jsou v souvislosti s ekonomickou krizí. V roce 2014 Česká republika poprvé za zkoumané období nevykazovala vyšší platební bilance ve schodku.

U Polské republiky není vývoj tak stabilní. Mezi roky 2004–2005 je zaznamenán růst, který následuje pád do roku 2008. V roce 2009 přichází mírné zlepšení, ale od roku 2010 opět mírný propad a poté pozvolný nárůst až do roku 2017. Ve srovnání s Polskými výsledky se Česká republika od roku 2014 pohybuje v kladných číslech. Polská republika zaznamenala změnu až v roce 2019. Jednalo se o skokovou změnu, kdy v roce 2020 Polská republika dosahuje vyšších čísel než Česká republika. Hodnoty za rok 2021 nebyly zatím oficiálně dostupné, proto v grafu chybí.

Pro míru inflace byl na rok 2009 od Evropské centrální banky nastaven střednědobý horizont pod 2 %. Je zde důraz na důvěru měnové politiky Evropské centrální banky (ECB). Fiskální politika nevykazovala přívětivá čísla. Došlo k navýšení rozpočtů a tím i k nárůstu státních schodků. V důsledku hospodářského poklesu se v průměru v eurozóně zvýšil státní schodek o 2 % reálného HDP (ECB, 2009).

Za rok 2009 vyšla zpráva od Evropské komise o udržitelnosti, o hodnocení udržitelnosti veřejných financí v zemích EU. Z ní vyšlo že u 13 evropských zemí mezi, než se řadí i ČR přichází v úvahu velké riziko v udržení veřejných financí. Polská republika byla vyhodnocena jako země se středně velkým rizikem. V důsledku zhoršení rozpočtové pozice si pohoršila Polská republika. V roce 2006 se v hodnocení umístila o jednu pozici výše, její riziko bylo nízké (ECB, 2009).

Graf 18: Podíl HDP na výši platební bilance v České a Polské republice v letech 2004–2021

Zdroj: vlastní zpracování dle Eurostatu

Z grafu, kde je znázorněna výše platební bilance k poměru HDP vybrané země, se vývoj u České republiky odlišuje více než, když jsou vidět jen hodnoty platební bilance. Zde je vidět, že platební bilanci ovlivňuje výše HDP. Dalo by se argumentovat, že tento graf více odráží skutečnost, že vývoj České a Polské republiky má podobný průběh. K největšímu rozdílu docházelo mezi oběma zeměmi v roce 2009. Česká republika zvolila pro rok 2009 cestu mnohem nižší inflace než Polská republika. Po roce 2018 dochází u Polské republiky k prudkému nárůstu až do roku 2020. U České republiky je vidět velmi strmý nárůst za rok 2020. V tomto roce došlo v České republice ke značnému navýšení státního dluhu. Údaje za rok 2021 nejsou k 6. 3. 2022 k dispozici.

5 Výsledky a diskuse

V rámci bakalářské práce dojde k vyhodnocení získaných hodnot u vybraných makroekonomických ukazatelů z České a Polské republiky v období od roku 2004 do roku 2021.

Z hodnot ze sledovaného období byl zjištěn rozdíl hodnot u České a Polské republiky v roce 2009. Česká republika zaznamenala propad ekonomiky ve výši 4,7 %, zatím co Polská republika si dokázala udržet kladný hospodářský růst ve výši 2,8 %. Tento výsledek může Polská republika považovat za úspěch, jelikož byla jediná země v rámci Evropské unie, které se povedlo za rok 2009 vykázat kladný hospodářský růst.

Výhoda Polské republiky spočívala v její dobré kondici před začátkem krize. Česká republika zvolila cestu velkých škrtů. Ty vedly k zpomalení růstu ekonomiky. V roce 2020 došlo u České i Polské republiky k propadu ekonomiky. Česká republika zaznamenala větší propad ve výši 5 % a Polská republika ve výši 2,5 %. Data za rok 2021 zatím nejsou oficiálně dostupná, ale predikce předpovídají nárůst ekonomiky v České i Polské republice. Je patrné, že vývoj Polské republiky dosáhl menšího propadu, než byl zaznamenán u České republiky v důsledku Velké recese. Česká republika zavedla nové daně a snížila státní rozpočet, tím došlo k zpomalení růstu ekonomiky v následujících letech

Jak Česká republika, tak i Polská republika mají vlastní měnu, tím pádem je značná část inflace řízená s pomocí centrální banky vybraného státu. Zlomové období nastalo pro Českou republiku v roce 2008, kdy se její průměrná roční míra dostala na hodnotu 6,3 %. Ta byla zapříčiněna reformou veřejných financí, kdy došlo k zvýšení snížené sazby daně z DPH z původních 5 % na 9 %. V roce 2009 přišel rychlý pokles na hodnotu 1 %. Ten byl zapříčiněn snížením cen a poptávkou po zboží. V roce 2019 až 2021 hodnota inflace stoupala, ale jen pozvolna. ČNB přistoupila od roku 2021 ke zvýšení základní úrokové sazby.

Polská republika nezaznamenala v letech 2008 a 2009 tak rozdílné hodnoty jako Česká republika. Udržela výši inflace na průměrné hodnotě 4,1 %. I tak se jednalo o navýšení, které ovlivnilo navýšení cen a došlo k oslabení měny. Polská národní banka snížila míru minimálních rezerv. V roce 2019 a 2020 docházelo v Polské republice k nárůstu inflace, ten byl výraznější než v České republice. Došlo k navýšení cen a snížení hodnoty čistého exportu.

Z porovnání České a Polské republiky vychází, že obě země měly podobný vývoj inflace. Polské republice se povedlo v roky 2008 a 2009 překonat bez velkého výkyvu

inflace. Vzhledem k tomu, že Polská republika i v roce 2008 a 2009 zaznamenala ekonomický nárůst. Z porovnání obou zemí vychází z porovnání, že tento postup Polská republika zvládla lépe než Česká republika.

Nezaměstnanost v České a Polské republice

U nezaměstnanosti zaznamenala Česká i Polská republika od roku 2004 pokles až do roku 2008. Polské republice se povedlo ve velmi krátké době snížit míru nezaměstnanosti z 19,1 % na 7,12 %. Po vypuknutí Velké recese, se míra nezaměstnanosti držela v letech 2009–2014 v České republice průměrně na hodnotě kolem 7 % u Polské republiky se jednalo o hodnotu 9,5 %. Nejnižší míru nezaměstnanosti zaznamenaly země v roce 2019. Od roku 2020 načal opět nárůst v důsledku Covid – 19. Jeho důsledek na výši nezaměstnanosti zatím není známý. Česká republika zavedla proti nárůstu nezaměstnanosti vládní program Antivirus, Polská republika zvolila podobnou cestu. Její program se jmenuje Tarcza Antykryzysowa a Polski ład.

Z výsledků práce vychází, že Česká republika dlouhodobě vyniká svou nízkou mírou nezaměstnaností v rámci států EU. Polská republika dokázala snížit vysokou míru nezaměstnanosti a přiblížit se hodnotám České republiky.

Platební bilance v České a Polské republice

U České republiky dlouhodobě platilo, že se řadila mezi země, které mají větší vývoz než dovoz. Zlom přišel v roce 2020, kdy v České republice vzrostl meziroční vývoz o 18 % na částku 294,8 mld. Kč a dovoz o 7,4 % na 277,0 mld. Kč.

Platební bilance Polské republiky zaznamenala za zkoumané období více výkyvů než Česká republika, až do roku 2018 se nacházela ve schodku. Jedná se ale o pozitivní schodek, protože import Polské republiky obsahuje převážně zboží, které je využito k modernizaci státu.

U hodnocení výše státního dluhu, bylo zjištěno, že Polská republika používá dvě odlišné metody. Polská metoda výpočtu neodpovídá standardům EU, protože nezahrnuje všechny výdajové položky. Jde o to, že Polská republika v roce 2021 dosáhla 64,6 % výše státního dluhu k HDP a tím přesahuje hodnotu Ústavního prahu v Polské republice a mělo by dojít k opatřením vyplývajícím z ústavy. Tato opatření jsou, ale pozastavena. Je otázka, jak dlouho je možné stanovení nedodržovat? Polská republika volí odvážnější cestu než

Česká republika. Česká republika dosahuje vůči HDP menšího zadlužení a je u ní větší snaha šetřit.

6 Závěr

Práce se věnovala hospodářskému vývoji v České a Polské republice a následnému dopadu ekonomické krize od roku 2004 do roku 2021. Teoretická část se zabývala popsáním transformace ekonomiky, hospodářského vývoje a jeho hospodářských cyklů, hospodářské krizi, a popis vybraných makroekonomických pojmů, se kterými se dále pracovalo ve vlastní práci. Pro mezinárodní srovnání byly využita data z Eurostatu. Byly vytvořeny grafy, které pomocí hodnot znázorňují vývoj za zkoumané období.

Z grafu znázorňujícím reálný růst HDP je zřetelné, jak Polská republika dokázala období Velké recese zvládnout s kladným hospodářským růstem. Česká republika zaznamenala mnohem větší propad a zpomalení až do roku 2013.

Pro vyšší míry inflace je u obou zemí výrazné cílování ze strany centrálních bank. V roce 2008 zaznamenala Česká republika rekordní nárůst inflace, stalo se tak v důsledku vládních opatření. Polská republika dokázala zabránit, tak velkému skokovému rozdílu, ale zaznamenala vyšší míru inflace i v roce 2009. Jak Česká, tak i Polská republika si v důsledku Řecké krize držely vyšší míru inflace až do roku 2012. Poté se oběma zemím povedlo pomocí vládních opatření míru inflace snížit. V dalším vývoji se dokázaly země držet inflačního cíle až do roku 2020, kdy se projevila opatření spojená s pandemií Covid – 19.

Nezaměstnanost dosahovala u obou zmíněných zemí nejvyšší hodnotu při vstupu do Evropské unie. Do roku 2008 byl zaznamenán u obou zemí pokles. Od roku 2009 se projevil důsledek globální krize a nezaměstnanost začala mírně narůstat a do roku 2014 se držela na podobných hodnotách. Zlom přišel v roce 2019 pro Českou republiku a v roce 2020 pro Polskou. Rok po sobě se dostaly země na své minimální hodnoty ve zkoumaném období. Závěrem práce je, že Česká republika má minimální problémy s vyšší nezaměstnaností. Dokonce se mezi lety 2007 až 2009 její hodnota pohybovala pod hranicí 3 %. Polská republika dosáhla snížit rozdíl v míře nezaměstnanosti mezi Českou republikou, to se jí dařilo až do roku 2020.

Platební bilance měla plynulejší průběh u České republiky, kdy se od roku 2014 dostala ze záporných hodnot. Vývoj u Polské republiky je více kolísavý ve spojení s propadem v roce 2008. U dat s vyšší státního dluhu došlo ke zjištění, že Polská republika využívá při jeho měření dvě metody. Jedna se řídí metodikou Polského státu a druhá metoda splňuje mezinárodní pravidla stanovené Eurostatem.

Z cíle práce vychází, že Polská republika si dokázala lépe poradit s překonáním Velké recese. U pandemie Covid – 19 je prozatím k dispozici málo údajů k hodnocení. Za rok 2020 vykázala vyšší propad ekonomiky, ve srovnání s Polskou republikou, Česká republika.

7 Seznam použitých

BRČÁK, J., SEKERKA, B., STARÁ, D., SVOBODA, R., 2012. *Česká republika ve světle ekonomických teorií*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2012. ISBN 978-80-7380-369-8.

CAHLÍK, T., HLAVÁČEK, M., 2013. *Markoekonomie*. Praha : Karolinim, 2013. 182-183 s. ISBN978-80-246-1906-4.

HECZKO, S., a kolektiv. 2016. *Hospodářské cykly. Teorie a realita*. místo neznámé : POWERPRINT, 2016. 113 -116 s. ISBN 987-80-7265-229-7.

HOLMAN, R., 1999. *Ekonomie*. Praha : Nakladatelství C.H. BECK, 1999. 501 - 502 s. ISBN80-7179-255-1.

HOLMAN, R., 2010. *Makroekonomie středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha : Nakladatelství C. H. Beck. 112 - 113 s. ISBN978-80-7179-761-3.

HOLMAN, R., další. 2008. *Americká finanční krize, hrozba pro světovou ekonomiku?* Praha : CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku. 5 s. 978-80-86547-65-7.

JANÁČKOVÁ, S., 2014. *Peripetie české ekonomiky a měny aneb nenechme si vnutit euro*. Praha : Institut Václava Klause. ISBN978-80-87806-07-04.

JANÁČKOVÁ, S., JANÁČEK, K., 1991. *Technologická mezera a proces dohánění: Poučení pro Československo: Finance a úvěr*. Praha : Datakonekt. 240-248 s. ISSN0015-1920.

JENÍČEK, V., FOLTÝN, J., 2010. *Globální problémy světa v ekonomických souvislostech*. Praha : Nakladatelství C. H. Beck. 20-22 s. Sv. první. ISBN978-80-7400-326-4.

JUREČKA, V., 2010. *Makroekonomie*. Praha : Grada Publishing, a.s.. 27 - 29 s. ISBN978-80-247-3258-9.

JUREČKA, V., HIAVÁČEK, K., JÁNOŠÍKOVÁ, I., KOLCUNOVÁ, E., MACHÁČEK, M., PALÍČKOVÁ, I., SPÁČILOVÁ, L., ŠIMEK, M., 2011. *Úvod do ekonomie*. Ostrava : VŠB - Technická univerzita Ostrava. 269 - 270 s. ISBN978-80-248-2515-1.

KRÁLOVÁ, I., 2009. *Makroekonomika a hospodářská politika státu - pro střední a vyšší hotelové školy*. Praha : Fortuna, 2009. str. 46. ISBN978-80-7373-062-08.

PAVELKA, T., 2007. *Makroekonomie základní kurz*. Slaný : Melandrium. 181 - 187 s. ISBN80-86175-58-4.

ŠVARCOVÁ, J. 2007. *Ekonomie stručný přehled*. Zlín : CEED. 38 - 40 s. ISBN80-903433-4-1.

VALENTA, F., 1999. *Surfing podle Schumpetera. Zachyíme nástup páte Kondratěvovy vlny*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze. 167 s. ISBN80-7079-011-3.

WOLL, A., 1993. *Ekonomika*. Mnichov : autor neznámý. 529- 531 s. ISBN 3-8006-1741-2.

ZEMAN, K., 2017. *Analýza privatizace a restitucí v ČR, Transformace národního hospodářství*. Praha : Karolinum, první, Univerzita Karlova. 21- 22 s. ISBN978-80-246-3796-9.

ŽIŽLAVSKÝ, Martin. 2013. *Fungování tržní ekonomiky a její stabilizace*. Brno : Masarykova univerzita. 107-110 s. 978-80-210-6770-7.

Internetové zdroje

Bureš, Michal. *Nezaměstnanost: je ČR lídrem v rámci EU?* Finance.cz. [Online]. [Citace: 1. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.finance.cz/518516-nezamestnanost-cr-eu-volna-pracovni-mista/>.

BUSINESS INSIDER. *Ve financích Poláků nás čeká nejdůležitější změna za poslední roky, na kterou Poláci prozatím říkají jasně "ne"*. BUSINESS INSIDER.cz [Online]. [Citace: 2. 3 2022.] Dostupné z : <https://businessinsider.com.pl/finanse/makroekonomia/zmiana-limitu-zadluzenia-polski-a-stanowisko-ministerstwa-finansow/glbfb2g>.

ČMKOS. *Vývoj míry inflace v roce 2008 a její prognóza na rok 2009*. Českomoravská konfederace odborových svazů. [Online]. [Citace: 27. 2 2022.] Dostupné z : <https://www.cmkos.cz/cs/obsah/223/vyvoj-miry-inflace-v-roce-2008-jeji-prognoza-na-rok-2009/11753>.

ČNB. *Měnová politika*. ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. [Online]. [Citace: 27. 2 2022.] Dostupné z : <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/zpravy-o-menove-politice/boxy-a-clanky/Dva-fenomeny-aktualne-vysoke-inflace-intenzita-a-plosnost-zdravovani/>.

ČNB. *Dopady pandemie COVID -19 na světovou ekonomiku*. CNB.CZ. [Online]. [Citace: 15. 2 2022.] Dostupné z : https://www.cnb.cz/cs/o_cnb/cnblog/Dopady-pandemie-COVID-19-na-svetovou-ekonomiku.

ČNB. *Historie inflačních cílů ČNB*. CNB.CZ. [Online]. [Citace: 15. 2 2022.] Dostupné z : <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/historie-inflacnich-cilu-cnb/>.

ČNB. *Současná inflace – Vše, co o ní potřebujete vědět*. Česká národní banka. [Online]. [Citace: 1. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/inflacni-cil/tema-inflace/index.html>.

ČSÚ. *Dopady světové finanční a hospodářské krize na ekonomiku ČR*. [Online]. [Citace: 2. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.czso.cz/documents/10180/20534938/115610j.pdf/b487dd3c-0ad7-4ccd-b62d-8fc9bf917b95?version=1.0>.

ČSÚ. *Indexy spotřebitelských cen - inflace*. Český statistický úřad. [Online]. [Citace: 10. 2 2022.] Dostupné z <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/indexy-spotrebitelskych-cen-inflace-prosinec-2008-jnh4qq0y4y>.

ČSÚ. *Inflace - druhy, definice, tabulky*. ČSÚ. [Online]. [Citace: 1. 2 2022.] Dostupné z : https://www.czso.cz/csu/czso/mira_inflace.

ČSÚ. *Míra inflace v roce 2009*. ČSÚ. [Online]. [Citace: 1. 3 2022.] Dostupné z : https://www.czso.cz/csu/czso/2-inflace_2009.

Decoratex. *Hospodářský vývoj země*. decoratex.biz. [Online]. [Citace: 4. 2 2022.] Dostupné z : <https://decoratex.biz/bsn/cs/new-ekonomicheskoe-razvitie-strany-opredelenie-etapy-pokazateli.html>.

ECB. *European Union Balance of Payments and International Investment Position*. EUROPEAN CENTRAL BANK. [Online]. [Citace: 27. 2 2022.] Dostupné z : <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/other/eubopintiinvposstmeth201611.en.pdf?0504f8e012f05f064a84860c6851c3fe>.

ECB. *VÝROČNÍ ZPRÁVA 2009*. Evropská centrální banka. [Online]. [Citace: 26. 2 2022.] Dostupné z : <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2009cs.pdf>. ISSN 1830-2947

Eurostat. 2022. *Balance of payments by country - annual data*. [Online]. [Citace: 23. 1 2022.] Dostupné z : https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=bop_c6_a&lang=en.

Eurostat. 2022. *Main GDP aggregates per capita*. [Online] 2022. [Citace: 18. 1 2022.] Dostupné z : https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_pc&lang=en.

Eurostat 2022. *Rate, inflation*. [Online] 2022. [Citace: 15. 1 2022.] Dostupné z : <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00118/default/table?lang=en>.

Eurostat. 2022. Total unemployment rate. *Eurostat*. [Online] 2022. [Citace: 2. 2 2022.] <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00203/default/table?lang=en>.

EUROSTAT. *Roční národní účty*. EUROSTAT. [Online] [Citace: 24. 2 2022.] Dostupné z : https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/nama10_esms.htm.

ECB. *Výroční zpráva 2009*. Evropská centrální banka. [Online] [Citace: 5.3. 2022.] Dostupné z : <https://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/annrep/ar2009cs.pdf>. ISSN 1830-2947

Finance. *Nezaměstnanost: je ČR lídrem v rámci EU?* Finance.cz. [Online]. [Citace: 1. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.finance.cz/518516-nezamestnanost-cr-eu-volna-pracovni-mista/>

Konvička, Stanislav. *Finance*. MSN. [Online] 7. [Citace: 10. 2 2022.] Dostupné z : <https://www.msn.com/cs-cz/finance/zpr%C3%A1vy/zahrani%C4%8Dn%C3%AD-obchod-%C4%8Deska-poprv%C3%A9-od-roku-2010-vyk%C3%A1zal-schodek-t%C3%A9m%C4%9B%C5%99-1-46-miliardy-korun/ar-AA70Y?ocid=BingNewsSearch>

Kurzy, cz. *HDP 2022, vývoj hdp v ČR*. Kermiet, Ing. Vladimír. [Online] [Citace: 5. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/hdp/>.

Ład, Polski. *Polski Ład. gov.pl*. [Online]. [Citace: 2. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.gov.pl/web/polski-lad/500-tys-nowych-miejsc-pracy>.

MFČR. *Struktura a vývoj státního dluhu*. Ministerstvo financí České republiky. [Online]. [Citace: 1. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/rizeni-statniho-dluhu/statistiky/struktura-a-vyvoj-statniho-dluhu/>.

MPPS. *BEZROBOCIE REJESTROWANE W POLSCE*. Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. [Online] [Citace: 17. 2 2022.] Dostupné z : https://archiwum.mrips.gov.pl/gfx/mpips/userfiles/File/Departament%20Rynku%20Pracy/raporty/bezrobocie_rejestr_12.2008.pdf.

MPSV. *Vladni program Antivirus A a B základní fakta*. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. [Online]. [Citace: 28. 2 2022.] Dostupné z : https://www.mpsv.cz/documents/20142/1443715/Vladni_program_Antivirus_A_a_B_zakladni_fakta_k_11_12_2020.pdf.

MPSV. *Změna metodiky ukazatele registrované nezaměstnanosti*. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ. [Online] [Citace: 3. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.mpsv.cz/upozorneni-na-zmenu-metodiky>.

Navrátil, David. *Oživení po koronavirové krizi: může to být tentokrát jiné*. Investiční web. [Online]. [Citace: 2. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.investicniweb.cz/ekonomika-politika/ekonomika/oziveni-po-koronavirove-krizi-muze-byt-tentokrat-jine>.

NBP. *Report o o inflacji*. Narowy Bank Polski. [Online]. [Citace: 11. 2 2022.] Dostupné z : https://www.nbp.pl/polityka_pieniezna/dokumenty/raport_o_inflacji/raport_listopad_2019.pdf.

NBP.PL. *rapotr o inflacji*. NBP.PL. [Online]. [Citace: 10. 2 2022.] Dostupné z : https://www.nbp.pl/polityka_pieniezna/dokumenty/raport_o_inflacji/raport_listopad_2020.pdf.

O pojištění. *Česko, Polsko a Slovensko: Jaká rizika ovlivní ekonomický růst v roce 2021*. O POJIŠTĚNÍ.cz. [Online]. [Citace: 1. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.opojisteni.cz/spektrum/cesko-polsko-a-slovensko-jaka-rizika-ovlivni-ekonomicky-rust-v-roce-2021/c:21154/>.

Služba Polské republiky. *Arcza Antykryzysowa*. gov.pl. [Online]. [Citace: 18. 2 2022.] Dostupné z : <https://www.gov.pl/web/tarczaantykryzysowa>.

Sobišek, Pavel. *Světlo na konci tunelu, rychlík v protisměru?* peníze.cz. [Online]. [Citace: 1. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.penize.cz/makroekonomika/424372-svetlo-na-konci-tunelu-rychlik-v-protismeru-ekonomicke-vyhličky-ceska-ocima-expertu>.

Statista. *Polsko: Míra nezaměstnanosti od roku 1999 do roku 2020*. Statista.com. [Online]. [Citace: 8. 3 2022.] Dostupné z : <https://www.statista.com/statistics/263705/unemployment-rate-in-poland/>.

Vejmělek, Jan. *Platební bilance ČR loni skončila poprvé od roku 2013 ve schodku 12,8 miliard korun*. PATRIA.CZ. [Online]. [Citace: 26. 2 2022.] Dostupné z : <https://www.patria.cz/zpravodajstvi/4912563/platebni-bilance-cr-loni-skoncila-poprve-od-roku-2013-ve-schodku-128-miliard-korun.html>.

8 Seznam grafů a zkratk

8.1 Seznam grafů

Graf 1: Roční změna HDP v České republice v letech 2004–2021 v %	30
Graf 2: Výše HDP v České republice na jednoho obyvatele v letech 2004–2021	32
Graf 3: Průměrná míra inflace v ČR v letech 2004–2021 v (%)	33
Graf 4: Nezaměstnanost v České republice v letech 2004–2021	35
Graf 5 : Platební bilance v České republice v letech 2004–2021 v miliardách Eur	36
Graf 6: Podíl HDP na výši platební bilance v České republice v letech 2004–2021	38
Graf 7: Roční změna HDP v Polsku v letech 2004–2021	39
Graf 8: Výše HDP na jednoho obyvatele v Polské republice v letech 2004–2021	41
Graf 9: Míra inflace v Polské republice v letech 2004–2021	42
Graf 10: Nezaměstnanost v Polské republice v letech 2004–2021	43
Graf 11: Výše platební bilance v Polské republice v letech 2004–2021	45
Graf 12: Podíl HDP na výši platební bilance v letech 2004–2021	47
Graf 13: Roční změna HDP v České a Polské republice v letech 2004–2021	48
Graf 14: Výše HDP na jednoho obyvatele v České a Polské republice v letech 2004 –2021	49
Graf 15: Průměrná roční míra inflace v České a Polské republice v letech 2004–2021	50
Graf 16: Nezaměstnanost v České a Polské republice v letech 2004–2021	51
Graf 17: Platební bilance České a Polské republiky v letech 2004–2021	53
Graf 18: Podíl HDP na výši platební bilance v České a Polské republice v letech 2004–2021	54

8.2 Seznam použitých zkratk

CPI	Index spotřebitelských cen	EUROSTAT	Evropský statistický úřad
ČNB	Česká národní banka	HDP	Hrubý domácí produkt
ČR	Česká republika	NBP	Polská národní banka (Narodowy Bank Polski)
ČSÚ	Český statistický úřad		
ECB	Evropská centrální banka	PL	Polská republika
EU	Evropská unie	USA	Spojené státy americké